

RAPORT

z ogólnopolskiego badania ankietowego
Młodzi i substancje psychoaktywne
przeprowadzonego wśród uczniów szkół
podstawowych i gimnazjów w 2014 roku.

dr Błażej Dyczewski

The background is a blue-toned collage of financial data. It includes a pie chart with a 3D effect, a line graph with square markers, and a bar chart. Overlaid on this are semi-transparent images of financial tables with columns of numbers and text labels like 'Net Income', 'Ending Cash Balance', 'Total Current Assets', 'Total Assets', 'Total Current Liabilities', and 'Total Long-term Liabilities'.

Zielona Góra miasto
woj. lubuskie

GIMNAZJA

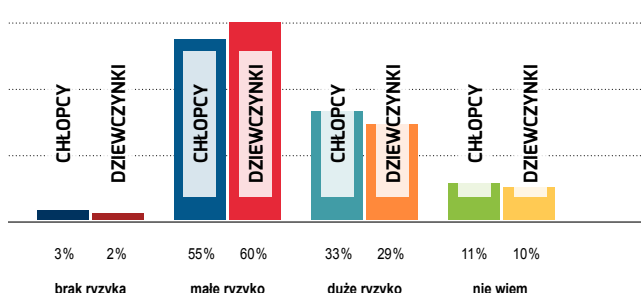
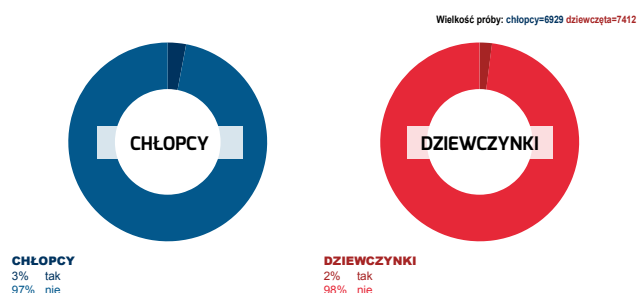
SPIS TREŚCI

Jak czytać wykresy?	2
Wstęp.....	3
1. Opis badania	4
1.1. Charakterystyka badania.....	4
2. Cele badania.....	4
2.1. Główny cele badania.....	4
3. Procedura badawcza.....	5
3.1. Przygotowanie próby	5
3.2. Proces weryfikacji wiarygodności i kontroli.....	5
3.2.2.1. Wykluczanie odpowiedzi ze względu na niespójności w odpowiedziach.....	6
3.3. Zastosowanie narzędzia badawczego.....	6
4. Charakterystyka badanych uczniów	7
4.1. Płeć.....	7
5. Prezentacja wyników	8
5.1. Najważniejsze wyniki badania na próbie ogólnopolskiej	8
5.2. Palenie papierosów przez młodzież	11
5.3. Picie alkoholu przez młodzież.....	16
5.4. Palenie marihuany i zażywanie dopalaczy przez gimnazjalistów	26
6. Podsumowanie i wnioski	38

JAK CZYTAĆ WYKRESY?

W przypadku wykresów kołowych, wykres po lewej stronie obrazuje wynik chłopców, a wykres po prawej stronie – wynik dziewcząt. Legenda pod wykresami opisuje liczbowo poszczególne ich części (dla wyników większych niż 0%).

W przypadku wykresów słupkowych, wyniki chłopców i dziewcząt przedstawiane są w parach słupków, gdzie lewy słupek obrazuje wynik chłopców, a prawy – dziewcząt. Kolejne pary ilustrują wyniki osiągnięte dla kolejnych odpowiedzi.

WSTĘP

Badanie zrealizowane przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych „Młodzi i substancje psychoaktywne” stanowi ogólnopolskie spojrzenie na problem palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków i dopalaczy z perspektywy młodzieży.

Jakkolwiek problem palenia papierosów i zażywania substancji psychoaktywnych jest w opinii publicznej problemem uświadomionym, to nadal w niektórych grupach społecznych to negatywne zjawisko wydaje się być niedostrzegalne. Najczęściej pierwsze spożycie alkoholu wśród uczniów szkół podstawowych odbywa się z namowy dorosłych, także rodziców. Spożywanie alkoholu przez młodzież może powodować różne problemy zdrowotne, wychowawcze, ale także społeczne, które bez odpowiedniej profilaktyki, będą przybierały na sile. Z jednej strony działania naprawcze w tej kwestii rekomenduje Komisja Europejska, z drugiej jednak władze miast powinny także zainteresować się tym zjawiskiem.

Oprócz zastanowienia się nad skalą tego problemu przedmiotem analizy była weryfikacja przekonań i wiedzy o szkodliwości substancji psychoaktywnych. Poza tym skupiono się na pomiarze natężenia zjawiska używania substancji psychoaktywnych oraz problemie dostępności tych substancji wśród badanej młodzieży. W odniesieniu do szkoły podstawowej przedmiotem badania było przyjrzenie się skutkom spożywania alkoholu w opinii badanych uczniów oraz proponowanym przez badanych sposobom pomocy rówieśnikom dotkniętym problemem palenia papierosów lub picia alkoholu.

Analiza socjologiczna odnosząca się do uczniów gimnazjum obejmowała także zagadnienia dotyczące marihuany oraz dopalaczy. Ujęcie, w kwestionariuszu ankiety skierowanym do gimnazjalistów, zagadnień dotyczących tych dwóch substancji okazało się bardzo trafne. Jakkolwiek nie można jeszcze mówić o powszechności palenia marihuany wśród badanych gimnazjalistów, to należy monitorować to zjawisko, gdyż mamy do czynienia z opinią o powszechności występowania zjawiska palenia marihuany wśród młodzieży. Z drugiej strony na horyzoncie pojawia się kolejny nierozwiązany problem – dopalacze.

Socjologiczne badanie empiryczne swoim zakresem obejmowało uczniów z niemalże całego terytorium Polski. Przebadano zarówno uczniów piątych klas szkół podstawowych oraz uczniów drugich klas szkół gimnazjalnych. Dzięki przeprowadzeniu badania w dwóch kohortach możliwa była analiza porównawcza badanych zjawisk, w trudnym okresie życiowym związanych z okresem dojrzewania i przejścia do nowej rzeczywistości szkolnej.

Z drugiej jednak strony przeprowadzenie badań na dużej liczbie respondentów pozwoliło na diagnozę zjawiska w wymiarze ogólnopolskim, jak również w wymiarze lokalnym, gminnym. W niniejszym raporcie wyniki badań ankietowych przedstawiono w oparciu dane empiryczne pozyskane z terenu Państwa gminy oraz w zestawieniach porównano je z danymi ogólnopolskimi, dzięki temu macie Państwo możliwość odniesienia skali zjawiska występującego na Państwa terenie do wyników ogólnopolskich.

1. OPIS BADANIA

1.1. Charakterystyka badania

- ✦ Projekt badawczy: *Młodzi i substancje psychoaktywne*.
- ✦ Wykonawca: Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, ul. Grochowska 45a, 60-277 Poznań.
- ✦ Termin realizacji prac terenowych: 15 kwietnia – 30 czerwca 2014 roku.
- ✦ Metodologia: badanie ilościowe w formie ankiety papierowej oraz ankiety internetowej wypełnianej audytoryjnie (z zapewnieniem anonimowości).
- ✦ Długość wywiadu: 45 minut.
- ✦ Próba: uczniowie drugich klas gimnazjum (w niniejszej części raportu)
- ✦ Liczba badanych osób: 248 chłopców oraz 200 dziewcząt.
- ✦ Prace terenowe: przeszkoleni pracownicy szkół biorących udział w programie ZTU®.
- ✦ Analizy statystyczne: SPSS, Excel.

2. CELE BADANIA

2.1. Główne cele badania

Głównym celem badania jest diagnoza występowania zjawiska używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych. Oprócz zastanowienia się nad skalą tego problemu pytamy się także o weryfikację przekonań i wiedzy o szkodliwości substancji psychoaktywnych. Badając młodzież gimnazjalną, będziemy skupiać się także na pomiarze natężenia zjawiska używania substancji psychoaktywnych oraz problemie dostępności tych substancji wśród badanej młodzieży.

Odnosząc się do głównych celów badania, szczególną uwagę zwrócono na zagadnienia, które najogólniej ujęto w czterech punktach, odrębnie dla szkoły podstawowej i gimnazjum.

1. Szkoła podstawowa

- a) Opinie uczniów szkół podstawowych na temat szkodliwości palenia papierosów i picia alkoholu. Weryfikacja podstawowej wiedzy związanej z tymi zagadnieniami.
- b) Osobiste doświadczenia uczniów szkół podstawowych związane z paleniem papierosów oraz picciem alkoholu – częstotliwość spożywania oraz pierwszy kontakt.
- c) Wiedza uczniów szkół podstawowych na temat rozpowszechnienia zjawiska palenia papierosów i picia alkoholu wśród rówieśników.

- d) Osobiste doświadczenia uczniów odnoszące się do realnych oraz psychologicznych możliwości zakupu papierosów i alkoholu.
- e) Skutki spożywania alkoholu w opinii badanych uczniów oraz sposoby pomocy rówieśnikom dotkniętym problemem palenia papierosów lub picia alkoholu.

2. Gimnazjum

- a) Opinie uczniów szkół gimnazjalnych na temat szkodliwości palenia papierosów, picia alkoholu, palenia marihuany i zażywania dopalaczy. Weryfikacja podstawowej wiedzy związanej z tymi zagadnieniami.
- b) Osobiste doświadczenia uczniów szkół gimnazjalnych związane z paleniem papierosów, piciem alkoholu, paleniem marihuany oraz spożywaniem dopalaczy – pierwszy kontakt i częstotliwość zażywania.
- c) Wiedza uczniów szkół gimnazjalnych na temat rozpowszechnienia zjawiska palenia papierosów, picia alkoholu, palenia marihuany i zażywania dopalaczy wśród młodzieży.
- d) Osobiste doświadczenia uczniów odnoszące się do realnych oraz psychologicznych możliwości zakupu papierosów, alkoholu, narkotyków i dopalaczy.

3. PROCEDURA BADAWCZA

3.1. Przygotowanie próby

Próbę badawczą (w niniejszej części raportu) stanowią uczniowie klas drugich szkół gimnazjalnych, uczestniczący w kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł® 2015. Uczniowie zostali wybrani losowo do uczestnictwa w badaniu przez nauczyciela/pedagoga/koordynatora kampanii ZTU.

Ankiety przeprowadzono drogą elektroniczną lub na dostarczonych przez organizatora badania papierowych kwestionariuszach ankietowych.

3.2. Proces weryfikacji wiarygodności i kontroli

W przypadku prowadzenia badania za pomocą ankiet wypełnianych przez respondentów, a następnie kodowanych przez pedagogów szkół konieczne było sprawdzenie zbioru danych wraz z selekcją ankiet, w których jakość danych budziła wątpliwości. W celu otrzymania statystyk najlepiej odzwierciedlających badaną rzeczywistość wyłączone z analizy te ankiety, w których badani nie udzielali odpowiedzi na pytania kwestionariuszowe, także na pytania metryczkowe. W przypadku kwestionariusza ankiety internetowej respondent nie mógł przestać ankiety, jeżeli którekolwiek z wymaganych pytań nie zostało wypełnione.

3.2.2.1. WYKLUCZANIE ODPOWIEDZI ZE WZGLĘDU NA NIESPÓJNOŚCI W ODPOWIEDZIACH

W celu wyeliminowania ze zbioru uczniów, którzy udzielali na pytania ankiety wewnętrznie sprzecznych odpowiedzi dokonano szczegółowej selekcji ankiet. Selekcja dotyczyła zarówno ankiet wypełnianych w sposób internetowy, jak i tradycyjny. Głównym kluczem selekcji była niespójność odpowiedzi w pytaniach dotyczących palenia papierosów, spożywania alkoholu, palenia marihuany i zażywania dopalaczy. Dokładny klucz znajduje się poniżej.

Szkoła podstawowa:

1. Tylko jedna odpowiedź dopuszczalna w pytaniach: 5, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 19.
2. Jeżeli zaznaczono 5e, to niedopuszczalne 6a, 6b, 6c, 6d, 6e, 6f.
3. Jeżeli zaznaczono 8a, to niedopuszczalna odpowiedź 8d.
4. Jeżeli zaznaczono 8d, to niedopuszczalne odpowiedzi 9a, 9b, 9c, 9d.
5. Jeżeli zaznaczono 15e, 16g, 18g, 21e, to niedopuszczalne odpowiedzi 15a, 15b, 15c, 16a, 16b, 16c, 16d, 16e, 17a, 18a, 18b, 18c, 18d, 18e, 21a, 21b, 21c, 21d.
6. Jeżeli zaznaczono 17b, to niedopuszczalne odpowiedzi 18a, 18b, 18c, 18d, 18e.
7. Jeżeli zaznaczono 20a, to niedopuszczalne odpowiedzi 21b, 20d.

Gimnazjum:

1. Tylko jedna odpowiedź dopuszczalna w pytaniach: 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 31, 32, 33.
2. Jeżeli zaznaczono 1e, 2g, to niedopuszczalne odpowiedzi 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2f.
3. Jeżeli zaznaczono 4d, to niedopuszczalna odpowiedź 5a.
4. Jeżeli zaznaczono 4a, to niedopuszczalne odpowiedzi 4b, 4d.
5. Jeżeli zaznaczono 6e, 7f, to niedopuszczalne odpowiedzi 6a, 6b, 6c, 7a, 7b, 7c, 7d, 7e, 8a, 9a, 10a, 10b, 10c, 10d, 10e, 15a, 16a, 17a.
6. Jeżeli zaznaczono 9b, to niedopuszczalne odpowiedzi 10a, 10b, 10c, 10d, 10e.
7. Jeżeli zaznaczono 21e, 22f, to niedopuszczalne odpowiedzi 21a, 21b, 21c, 22a, 22b, 22c, 22d, 22e, 23a, 24a.
8. Jeżeli zaznaczono 29e, 30f, to niedopuszczalne odpowiedzi 29a, 29b, 29c, 30a, 30b, 30c, 30d, 30e, 31a, 32a.

3.3. Zastosowanie narzędzia badawczego

Etap pozyskania materiału badawczego realizowany był w placówkach oświatowych biorących udział w badaniu. Wydelegowani pracownicy szkół, po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w poradniku mogli zdecydować, czy będą przeprowadzać badania w formie tradycyjnej (ankiety papierowe), czy też w formie elektronicznej (formularz WWW). W zależności od wybranego modelu przygotowane były dokładne instrukcje postępowania.

Kwestionariusz elektroniczny dostępny był na stronie www.ankieta.gkrpa.pl w dniach 15 kwietnia 30 czerwca 2014 r. Kwestionariusz wypełniany przez internet jakkolwiek zwiększał atrakcyjność badania w grupie docelowej, to nie posiadał

ograniczeń ilościowych badanych uczniów. Poza tym była to metoda ciekawsza dla uczniów, mniej czasochłonna od tradycyjnej i nie wymagająca dużego wysiłku ze strony nauczyciela/pedagoga/koordynatora przeprowadzającego badanie. Warunkiem zastosowania kwestionariusza elektronicznego był dostęp do sali komputerowej z dostępem do internetu.

W zestawie materiałów Zachowaj Trzeźwy Umysł®, który został rozesłany do jednostek samorządu terytorialnego, znajdowały się wydrukowane kwestionariusze ankiet (100 szt. dla szkół podstawowych i 100 szt. dla gimnazjów). Placówkom oświatowym, które zamierzały przebadac większą liczbę uczniów niż po 100 z każdego typu szkoły rekomendowano kontynuację badań w formie elektronicznej. Badania ankietowe w formie tradycyjnej mogły być realizowane w dniach od 1 kwietnia do 30 czerwca 2014 roku. Wypełnione ankiety wraz z jednym wypełnionym zbiorczym arkuszem odpowiedzi były przesyłane do biura kampanii.

W badaniu realizowanym metodą tradycyjną uczniowie byli typowani do badania w sposób losowy z zachowaniem proporcjonalności reprezentacyjności ze względu na płeć. Zarówno badania realizowane w sposób tradycyjny, jak i elektroniczny odbywały się z zachowaniem anonimowości.

4. CHARAKTERYSTYKA BADANYCH UCZNIÓW

4.1. Płeć

W przeprowadzonym badaniu wzięli udział uczniowie piątych klas szkół podstawowych. Łącznie zebrano 248 kwestionariuszy wypełnionych przez chłopców oraz 200 kwestionariuszy wypełnionych przez dziewczęta. Spośród nich część została odrzucona ze względu na niespełnianie kryteriów weryfikacji kwestionariuszy, opisanych w punkcie 3.2.2.1 (odrzucono 11 kwestionariuszy chłopców oraz 14 kwestionariuszy dziewcząt). W rezultacie próba badawcza dla gminy/miasta **Zielona Góra miasto** kształtuje się następująco:

- ♣ 237 chłopców
- ♣ 186 dziewcząt

5. PREZENTACJA WYNIKÓW

5.1. Najważniejsze wyniki badania na próbie ogólnopolskiej

Wyniki pochodzą z badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół gimnazjalnych.

Uczniowie szkół podstawowych zgodnie twierdzą, że palenie papierosów jest uzależniające (chłopcy – **89%**, dziewczęta – **90%**). Na duże ryzyko związane z natłogowym paleniem papierosów wskazuje **89%** chłopców i **90%** dziewcząt, z kolei na duże ryzyko związane z nienatłogowym paleniem papierosów wskazuje co trzeci uczeń szkoły podstawowej (chłopcy – **33%**, dziewczęta – **27%**).

Po pierwszego papierosa sięga **15%** uczniów i **6%** uczennic szkoły podstawowej. Z kolei spośród uczniów szkół gimnazjalnych po papierosa sięga już **35%** chłopców i **33%** dziewcząt. Badani najczęściej sięgają po papierosa w wieku 11-12 lat czyli w momencie kończenia edukacji na poziomie szkoły podstawowej oraz w wieku 12-13 lat – w momencie nauki na poziomie szkoły gimnazjalnej.

Co dziesiąty chłopiec – uczeń szkoły gimnazjalnej sięga co najmniej po jednego po papierosa codziennie (1-5 papierosów dziennie – **4%**, 6-10 papierosów dziennie – **2%**, 10-20 papierosów dziennie – **2%**, więcej niż paczkę dziennie – **2%**), co dwudziesty (**5%**) mniej niż jeden raz na tydzień. Spośród dziewczynek codziennie po papierosa sięga co dwunasta uczennica gimnazjum (1-5 papierosów dziennie – **4%**, 6-10 papierosów dziennie – **2%**, 10-20 papierosów dziennie – **1%**, więcej niż paczkę dziennie – **2%**), a co czternasta (**7%**) pali okazjonalnie, mniej niż jeden papieros na tydzień.

Porównując odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość palenia papierosów z pytaniem o opinię na temat powszechności tego zjawiska wśród rówieśników badanych uczniów można powiedzieć, że opinia o tym, że rówieśnicy palą papierosy jest bardziej powszechna niż samo palenie papierosów przez respondentów. Dotyczy to zarówno uczniów szkoły podstawowej, jak i gimnazjum. Spośród uczniów szkoły podstawowej pali papierosy **5%** chłopców i **2%** dziewcząt, natomiast wśród gimnazjalistów można spotkać **19%** chłopców i **18%** dziewcząt. Co jedenasty uczeń szkoły podstawowej i co trzeci uczeń gimnazjum jest przekonany, że spośród jego rówieśników przynajmniej połowa pali papierosy przynajmniej raz w miesiącu.

Badani uczniowie szkół podstawowych najczęściej wykazują się brakiem wiedzy na temat składu poszczególnych alkoholi. Spośród badanych zaledwie **33%** chłopców i **29%** dziewcząt wskazało, że alkohol, który znajduje się w piwie, winie i wódce to ten sam związek chemiczny. Poza tym, wykazują się także brakiem wiedzy na temat szkodliwości alkoholu spożywanego okazjonalnie, jak i natłogowo. Stosunkowo mało uczniów szkół podstawowych podziela opinię, że łatwo jest się uzależnić od alkoholu (chłopcy – **63%**, dziewczęta – **70%**). Spośród badanych prawie trzy czwarte chłopców (**72%**) i dziewcząt (**75%**) uznaje małą szkodliwość związaną ze sporadycznym spożywaniem alkoholu. Na duże ryzyko wskazuje zaledwie co ósmy badany uczeń (chłopcy – **15%**, dziewczęta – **13%**). Inaczej

przedstawiają się opinie badanych dotyczące nałogowego spożywania alkoholu. Spośród badanych **90%** dziewcząt i **82%** chłopców wskazuje na duże ryzyko związane z nałogowym spożywaniem alkoholu.

Uczniowie szkół podstawowych częściej sięgali po alkohol niż po papierosa. Można to dostrzec zarówno wśród chłopców jak i dziewczynek, chociaż po alkohol częściej sięgają chłopcy (**33%**) niż dziewczęta (**23%**). W grupie gimnazjalistów zjawisko spożywania alkoholu dosyć powszechne. Chłopcy częściej niż dziewczęta sięgnęli po alkohol jeszcze w okresie szkoły podstawowej (odpowiednio 11lat lub mniej: **18%, 12%**).

Spośród tych uczniów szkoły podstawowej, którzy próbowali kiedykolwiek alkoholu **17%** chłopców i **13%** dziewcząt zostało poczęstowanych przez rodziców. Podobne wyniki odnotowano w grupie uczniów gimnazjum (chłopcy – **17%**, dziewczęta – **18%**), chociaż w tej grupie można spotkać tych, których poczęstowali koledzy lub koleżanki (chłopcy – **21%**, dziewczęta – **24%**). Najczęściej spożywanym alkoholem przez uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum jest piwo, gdyż jest to alkohol, co do którego badani są przekonani, że nie będą mieli większych problemów z jego zakupem. Badani gimnazjaliści częściej są przekonani, że nie kupią wódki, niż pozostałych trunków.

Jakkolwiek wśród uczniów szkół podstawowych problem spożywania alkoholu wydaje się być znikomy, bowiem **7%** chłopców i **5%** dziewcząt przyznało się do spożycia alkoholu w okresie co najmniej 30 dni przed badaniem, to do częstego spożywania przyznaje się co czwarty gimnazjalista (chłopcy – **25%**, dziewczęta – **24%**). Zarówno wśród uczniów szkół podstawowych, jak i gimnazjum większe jest przekonanie o spożywaniu alkoholu w grupie rówieśniczej niż realne spożycie alkoholu. Może to powodować duże niebezpieczeństwo, gdyż uczniowie gimnazjum mają nierealne wyobrażenie swojej grupy odniesienia, dzięki temu dążenie do akceptacji społecznej może motywować młodych do sięgnięcia po alkohol. Z drugiej strony uczniowie, spożywający regularnie alkohol, wyrażając lepsze wyobrażenie siebie samych w odniesieniu do grupy odniesienia mogą nie dostrzegać problemu spożycia alkoholu przez siebie samych.

Badani uczniowie szkół podstawowych mają świadomość, że okazjonalne spożywanie alkoholu jest szkodliwe dla ich zdrowia oraz może prowadzić do uzależnienia także osób w młodym wieku. W opinii badanych uczniów okazjonalne spożywanie alkoholu przez dorosłych oprócz tego, że może prowadzić do uzależnienia ma także efekt uspokajający.

Badani uczniowie szkół podstawowych w zdecydowanej większości wskazywali, że osoba pijana może łatwo ulec wypadkowi (chłopcy – **64%**, dziewczęta – **67%**). Mniej więcej trzech na ośmiu badanych odpowiedziało, że osoba pijana może uczestniczyć w bójce (chłopcy – **37%**, dziewczęta **38%**), a prawie co trzeci badany zwrócił uwagę, że osoba pijana może popełnić przestępstwo (chłopcy i dziewczęta – **31%**). Spośród badanych niemalże co piąty podkreślił fakt, że osoba pijana może zostać okradziona (chłopcy – **19%**, dziewczęta – **18%**).

Badani uczniowie szkół podstawowych postawieni w konkretnej sytuacji (pomoc koledze lub koleżance) częściej zwróciliby się o pomoc do konkretnej instytucji niż

do koleżanki lub kolegi (chłopcy i dziewczęta **7%**). Poza tym badani częściej zwróciłiby się do instytucji w obrębie szkoły niż poza nią np. policja (chłopcy – **13%**, dziewczęta – **9%**), telefon zaufania (chłopcy i dziewczęta – **11%**). O pomoc do instytucji w obrębie szkoły częściej zwróciłyby się dziewczynki, natomiast chłopcy częściej niż dziewczynki udaliby się z prośbą o pomoc do policji.

Wprawdzie nie można jeszcze mówić o występowaniu zjawiska spożywania alkoholu w wymiarze masowym, to niepokojący jest fakt częstego upijania się młodych ludzi zwłaszcza, że niemalże połowa badanych jest przekonana o łatwej dostępności jakiegokolwiek trunku. Pośród badanych niemalże co piąty (**19%**) chłopiec i co szósta dziewczynka (**15%**) kupiła dla siebie kiedykolwiek alkohol, a co ósmy chłopiec i co dziesiąta dziewczynka (**10%**) zrobiła to w ciągu ostatnich 30 dni.

Można mówić o kształtującym się problemie związanym z dostępnością marihuany wśród gimnazjalistów. Dostępność marihuany, substancji zakazanej w Polsce, jest wśród gimnazjalistów prawie taka sama jak dostępność papierosów, powszechnie dostępnych, a zakazanych tylko dla osób do 18 roku życia. Spośród badanych respondentów **28%** chłopców i tyle samo dziewcząt przyznało się, że zdobycie marihuany byłoby dla nich łatwe lub bardzo łatwe.

Jakkolwiek **85%** chłopców i **89%** dziewcząt nigdy nie próbowało zażyć marihuany, to pozostali pierwszy kontakt z marihuaną mieli najczęściej w wieku 14 lat. Wśród gimnazjalistów pierwszy kontakt z marihuaną odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem kolegów i koleżanek (chłopcy – **9%**, dziewczęta **8%**), chociaż spośród tych uczniów, którzy kiedykolwiek spróbowali marihuany **33%** chłopców i **27%** dziewcząt nie pamięta kiedy to miało miejsce.

Co jedenasty chłopiec (**9%**) i co czternasta dziewczynka (**7%**) przyznaje się do zapalenia marihuany w ciągu ostatniego roku, spośród nich **40%** chłopców i **27%** dziewcząt zapaliło ją w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem ankietowym. Spośród badanych **12%** chłopców i **15%** dziewcząt jest przekonanych, że wśród ich rówieśników ponad połowa już miała kontakt z marihuaną, a prawie co trzeci gimnazjalista jest w stanie wskazać miejsca, w których można nabyć marihuanę.

Gimnazjaliści wiedzą gdzie najłatwiej kupić dopalacze i są przekonani, że poradziłoby sobie z ich zakupem. Zdobycie dopalaczy byłoby łatwe dla dwóch spośród siedmiu chłopców (**28%**) oraz prawie dla co trzeciej dziewczynki (**30%**).

Spośród badanych gimnazjalistów **9%** chłopców i **6%** dziewcząt przyznało się do zażycia dopalaczy, spośród których **22%** chłopców i **17%** dziewcząt zażyło dopalacze jeszcze przed ukończeniem 11 roku życia i tyle samo w wieku 11 – 13 lat. Co trzecia osoba, która kiedykolwiek spróbowała dopalaczy, została nimi poczęstowana.

Spośród gimnazjalistów, którzy w ogóle zażywają dopalaczy duża część z nich zażywa je co najmniej od roku i można tutaj mówić o regularności. Spośród ankietowanych **4%** chłopców i **3%** dziewcząt zażywało dopalaczy w ciągu ostatniego roku, podczas gdy niewiele mniej badanych zażywało dopalaczy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem (chłopcy – **3%**, dziewczęta – **2%**).

Dziewczęta częściej są przekonane, że wśród ich znajomych więcej jest osób, które kiedykolwiek zażywały dopalaczy. Więcej niż co piąty badany stwierdził, że wśród jego znajomych jest około **10%** tych, którzy kiedykolwiek zażywali dopalaczy (chłopcy – **22%**, dziewczęta – **23%**). Mniej więcej **9%** chłopców i **16%** dziewcząt wskazało na **10%** do **25%** próbujących dopalaczy. Spośród badanych **9%** chłopców i **14%** dziewcząt jest przekonanych, że wśród ich rówieśników ponad połowa już brała dopalacze.

5.2. Palenie papierosów przez młodzież

Pytanie 1.

Ile miałeś/miałaś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu zapalić papierosa?

- a) 11 lub mniej,
- b) 12–13,
- c) 14,
- d) nie pamiętam,
- e) nigdy nie zapaliłem/zapaliłam.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

15% 11 lub mniej
 14% 12–13
 5% 14
 8% nie pamiętam
 58% nigdy nie zapaliłem/zapaliłam

DZIEWCZYNKI

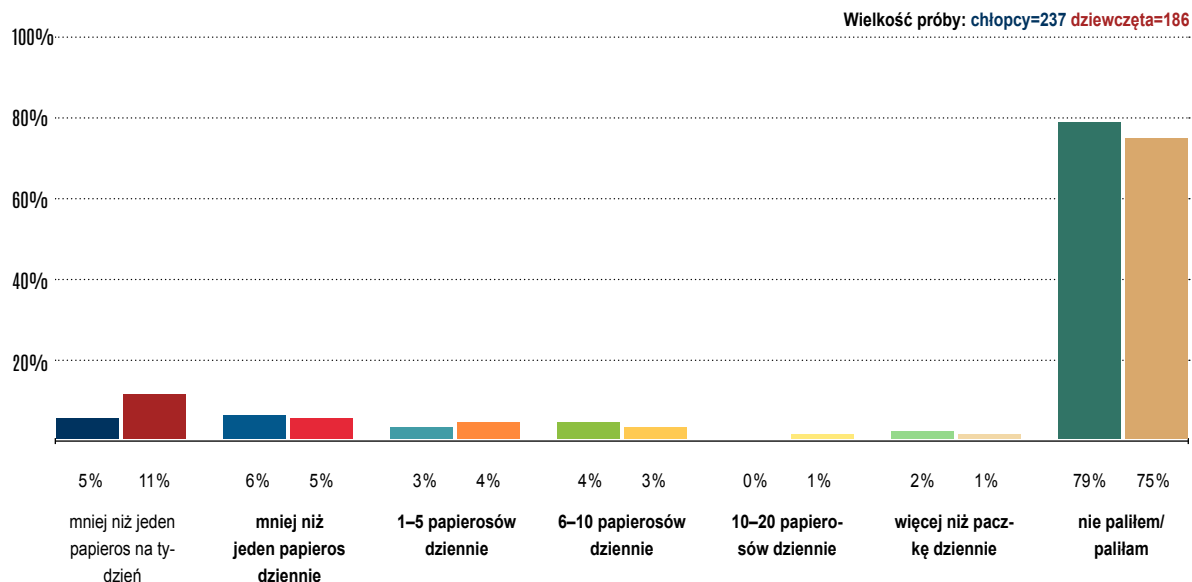
9% 11 lub mniej
 19% 12–13
 16% 14
 10% nie pamiętam
 46% nigdy nie zapaliłem/zapaliłam

Jakkolwiek okres pierwszego sięgnięcia po papierosa przypada na lata nauki w szkole podstawowej, to spośród uczniów szkół gimnazjalnych po papierosa sięgnęło już **35%** chłopców i **33%** dziewcząt. Z kolei **15%** gimnazjalistów i **9%** gimnazjalistek z terenu Państwa gminy/miasta po papierosa sięgnęło w wieku 11 lub mniej lat, czyli jeszcze przed pójściem do szkoły, **14%** chłopców i **19%** dziewcząt w wieku 12-13 lat czyli w momencie kończenia edukacji na poziomie szkoły podstawowej. Spośród badanych z Państwa gminy **5%** chłopców i **16%** dziewcząt po raz pierwszy zapaliło papierosa w wieku 14 lat, a **8%** chłopców i **10%** dziewcząt nie potrafi podać przybliżonego wieku.

Pytanie 2.

Jak często palites/palitas papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

- a) mniej niż jeden papieros na tydzień,
- b) mniej niż jeden papieros dziennie,
- c) 1–5 papierosów dziennie,
- d) 6–10 papierosów dziennie,
- e) 10–20 papierosów dziennie,
- f) więcej niż paczkę dziennie,
- g) nie palitem/palitam.

Wśród uczniów szkół gimnazjalnych z terenu Państwa gminy/miasta niepalenie deklaruje **79%** chłopców i **75%** dziewcząt. Pozostali respondenci w przyznają, że zapalili papierosa w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie. Łączne odpowiedzi uczniów deklarujących codzienne palenie papierosów przez chłopców dają obraz skali tego zjawiska (1–5 papierosów dziennie – **3%**, 6–10 papierosów dziennie – **4%**, 10–20 papierosów dziennie – **0%**, więcej niż paczkę dziennie – **2%**). Spośród chłopców **5%** sięga po papierosa mniej niż jeden raz na tydzień. Z kolei spośród uczennic gimnazjum codziennie sięgających po papierosa **4%** pali od 1 do 5 papierosów dziennie, **3%** pali od 6 do 10 papierosów dziennie, **1%** pali od 10 do 20 papierosów dziennie, więcej niż paczkę dziennie pali **1%**. Spośród dziewcząt **11%** pali okazjonalnie, mniej niż jeden papieros na tydzień.

W skali kraju okazjonalne palenie deklaruje **5%** chłopców i **7%** dziewcząt. **81%** chłopców i **82%** dziewczynek z ogólnopolskiej próby twierdzi z kolei, że nie paliło papierosów w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie.

Pytanie 3.

Ilu, wg Twojej oceny, Twoich rówieśników pali papierosy przynajmniej raz w miesiącu?

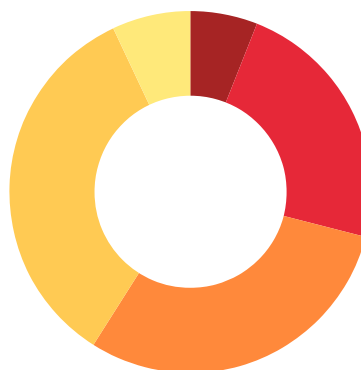
- a) mniej niż 10%,
- b) pomiędzy 10% a 25%,
- c) około połowa,
- d) większość,
- e) nie wiem.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

11% mniej niż 10%
27% pomiędzy 10% a 25%
21% około połowa
22% większość
19% nie wiem

DZIEWCZYNKI

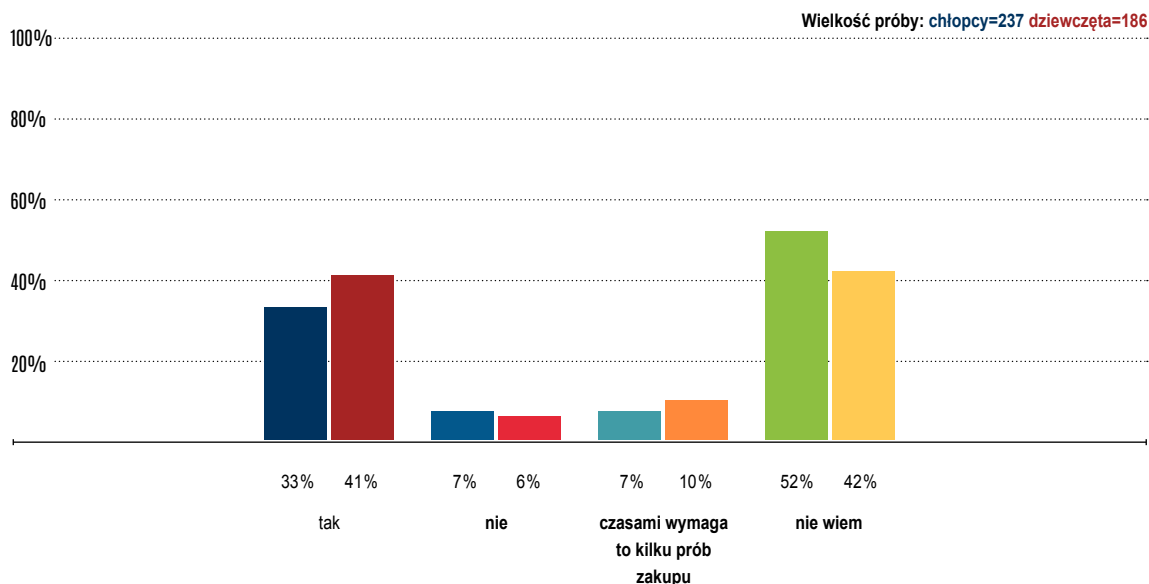
6% mniej niż 10%
23% pomiędzy 10% a 25%
30% około połowa
34% większość
7% nie wiem

Porównując odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość palenia papierosów z pytaniem o opinię na temat powszechności tego zjawiska wśród rówieśników badanych uczniów można powiedzieć, że w skali ogólnopolskiej opinia o tym, że rówieśnicy palą papierosy jest bardziej powszechna niż samo palenie papierosów przez respondentów. Dotyczy to zarówno uczniów szkół podstawowych, jak i gimnazjalnych. W Państwa gminie/mieście spośród uczniów gimnazjum **11%** badanych chłopców i **6%** dziewcząt uważa, że wśród ich znajomych mniej niż 10% pali papierosy przynajmniej raz w miesiącu, a **27%** chłopców i **23%** dziewcząt uważa, że palących papierosy jest od **10%** do **25%**. **21%** badanych chłopców i **30%** dziewcząt jest zdania, że około połowa ich znajomych pali papierosy przynajmniej raz na miesiąc, a **22%** chłopców i **34%** dziewcząt twierdzi, że jest ich większość. **19%** badanych chłopców i **7%** dziewcząt zaznaczyło odpowiedź *nie wiem*.

Pytanie 4.

Czy Tobie lub osobie w Twoim wieku łatwo jest kupić papierosy?

- a) tak,
- b) nie,
- c) czasami wymaga to kilku prób zakupu,
- d) nie wiem, nigdy nie próbowałem/próbowałam.

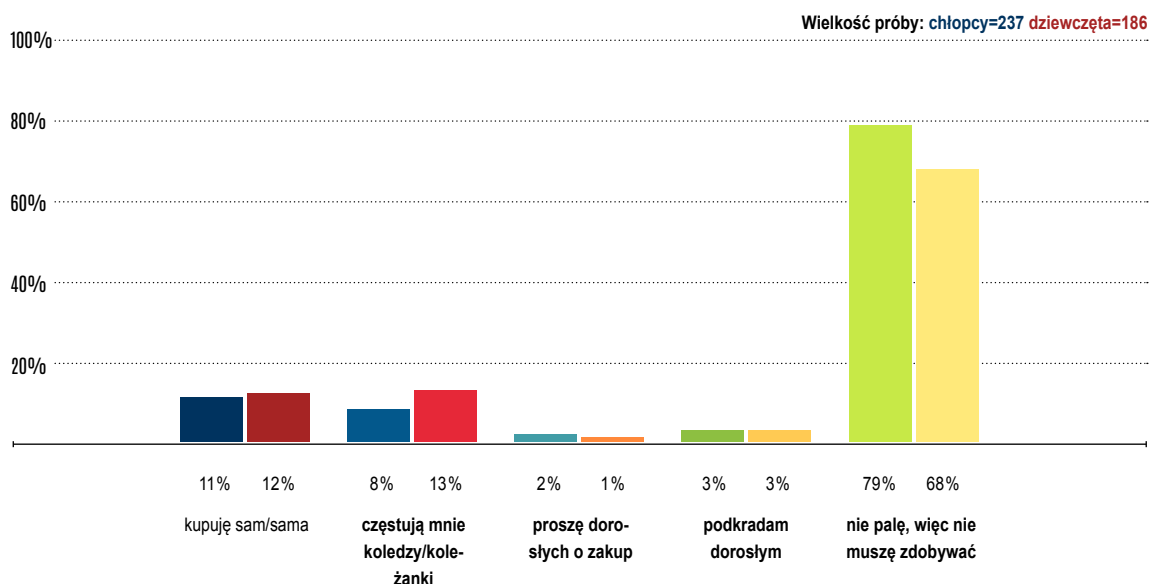
Biorąc pod uwagę fakt, że spośród wszystkich ankietowanych uczniów szkół gimnazjalnych około **17%** paliło papierosy w ciągu ostatnich 30 dni można powiedzieć, że gimnazjalistom łatwiej jest kupić papierosy niż po nie sięgnąć w celu zapalenia. Na postawione w kwestionariuszu ankiety pytanie: *Czy Tobie lub osobie w Twoim wieku łatwo jest kupić papierosy* **33%** chłopców z terenu Państwa gminy/miasta i **41%** dziewcząt w wieku gimnazjalnym odpowiedziało tak. Zakup papierosów nie udał się **7%** chłopców i **6%** dziewcząt, a do którejś z kolei udanej próby przyznało się **7%** chłopców i **10%** dziewcząt. Spośród badanych gimnazjalistów **52%** chłopców i **42%** dziewcząt nie ma wyrobionego zdania w tej kwestii.

Dla porównania, w skali ogólnopolskiej **31%** chłopców i **28%** dziewczynek nie ma problemu z samodzielnym zakupem papierosów.

Pytanie 5.

W jaki sposób zdobywasz dla siebie papierosy?

- a) kupuję sam/sama,
- b) częstują mnie koledzy/koleżanki,
- c) proszę dorosłych o zakup,
- d) podkradam dorosłym,
- e) nie palę, więc nie muszę zdobywać.

W skali ogólnopolskiej uczniowie szkół gimnazjalnych najczęściej sami kupują papierosy (chłopcy – **10%**, dziewczęta – **7%**) oraz są częstowani przez kolegów lub koleżanki (chłopcy – **7%**, dziewczęta – **10%**). Jeżeli chodzi o dane z terenu Państwa gminy/miasta, to warto zaznaczyć, że **11%** chłopców i **12%** dziewcząt kupuje papierosy samemu, **8%** chłopców i **13%** dziewcząt jest częstowanych przez kolegów lub koleżanki oraz **2%** chłopców i **1%** dziewcząt prosi o zakup dorosłych. Spośród badanych **3%** chłopców i **3%** dziewcząt podkrada papierosy dorosłym.

Tak czy inaczej, niepokojący jest fakt, że w skali ogólnopolskiej **10%** chłopców i **7%** dziewcząt (w tym przedziale wiekowym) deklaruje, że samodzielnie kupuje papierosy, które wypala. Jeżeli odpowiedzi badanych z terenu Państwa gminy/miasta wskazują na wyższe udziały procentowe, należy zastanowić się nad faktem przestrzegania prawa przed podmioty gospodarcze odpowiedzialne za sprzedaż papierosów.

5.3. Picie alkoholu przez młodzież

Pytanie 6.

Ile miałeś/miałaś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu spróbować alkoholu?

- a) 11 lub mniej,
- b) 12–13,
- c) 14,
- d) nie pamiętam,
- e) nigdy nie próbowałem/próbowałam.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

27% 11 lub mniej
19% 12–13
15% 14
14% nie pamiętam
25% nigdy nie zapaliłem/zapaliłam

DZIEWCZYNKI

19% 11 lub mniej
29% 12–13
14% 14
18% nie pamiętam
20% nigdy nie zapaliłem/zapaliłam

Kolejnym zagadnieniem podjętym w socjologicznym badaniu empirycznym realizowanym w ramach programu Zachowaj Trzeźwy Umysł® są opinie uczniów gimnazjalnych na temat szkodliwości alkoholu oraz deklaracje dotyczące jego spożywania.

Odnosząc się do ogólnopolskich badań wśród gimnazjalistów można stwierdzić, że tylko **37%** chłopców, podobnie jak dziewcząt (**38%**) zadeklarowało całkowitą abstynencję od alkoholu. Można zatem przyjąć, że zjawisko spożywania alkoholu w środowisku gimnazjalistów jest zjawiskiem dosyć powszechnym. Poza tym chłopcy częściej niż dziewczęta sięgnęli po alkohol jeszcze w okresie szkoły podstawowej (odpowiednio *11 lub mniej*: **18%**, **12%**). Rozpatrując jednak wskazania gimnazjalistów z terenu Państwa gminy/miasta należy stwierdzić, że **27%** chłopców i **19%** dziewcząt swój pierwszy alkohol spożyło w wieku 11 lat lub mniej, **19%** chłopców i **29%** dziewcząt w wieku 12-13 lat, a **15%** chłopców i **14%** dziewcząt w wieku 14 lat. Spośród przebadanych gimnazjalistów **25%** chłopców i **20%** dziewcząt jeszcze nigdy nie próbowało alkoholu.

Pytanie 7.

Jak zdobyłeś/zdobyłaś Twój pierwszy alkohol?

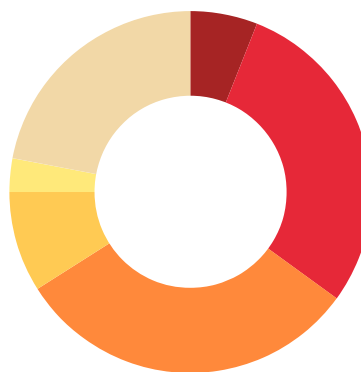
- kupiłem/kupiłam sam/sama,
- poczęstowali mnie koledzy/koleżanki,
- poczęstowali mnie rodzice,
- poczęstowali mnie inni dorośli,
- podkradłem/podkradałam dorosłym,
- nigdy nie próbowałem/próbowałam alkoholu.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

- 5% kupiłem/kupiłam sam/sama
- 23% poczęstowali mnie koledzy/koleżanki
- 29% poczęstowali mnie rodzice
- 9% poczęstowali mnie inni dorośli
- 5% podkradłem/podkradałam dorosłym
- 29% nigdy nie próbowałem/próbowałam alkoholu.

DZIEWCZYNKI

- 6% kupiłem/kupiłam sam/sama
- 29% poczęstowali mnie koledzy/koleżanki
- 31% poczęstowali mnie rodzice
- 9% poczęstowali mnie inni dorośli
- 3% podkradłem/podkradałam dorosłym
- 22% nigdy nie próbowałem/próbowałam alkoholu.

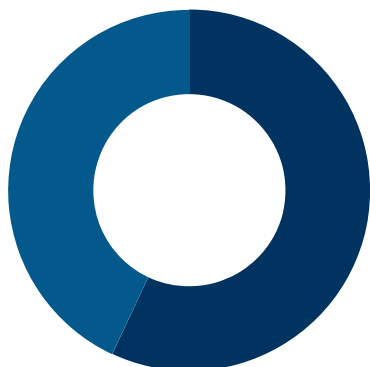
Jeżeli chodzi o uczniów szkół gimnazjalnych warto podkreślić, że trzy piąte z nich ma już za sobą inicjację alkoholową, która najczęściej była związana z poczęstunkiem przez kolegów lub koleżanki (chłopcy – **21%**, dziewczęta – **24%**), jak również rodziców (chłopcy – **17%**, dziewczęta – **18%**) oraz poczęstunkiem innych dorosłych (chłopcy – **9%**, dziewczęta – **10%**). Biorąc jednak pod uwagę wskazania uczniów z terenu Państwa gminy/miasta należy stwierdzić, że **29%** chłopców i **31%** dziewcząt pierwszym alkoholem zostało poczęstowanych przez rodziców, **23%** chłopców i **29%** dziewcząt przez kolegów lub koleżanki, a **9%** chłopców i **9%** dziewcząt przez innych dorosłych. Spośród badanych z terenu Państwa gminy/miasta **5%** chłopców i **3%** dziewcząt podkradło alkohol dorosłym, a **5%** chłopców i **6%** dziewcząt kupiło alkohol samemu.

Pytanie 8.

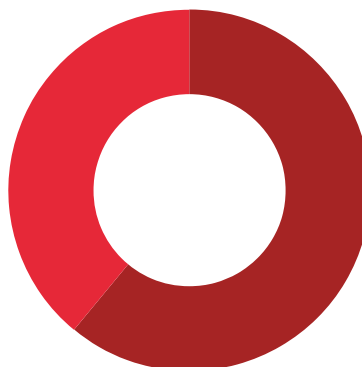
Czy pijeś/pitasz alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY
57% tak
43% nie

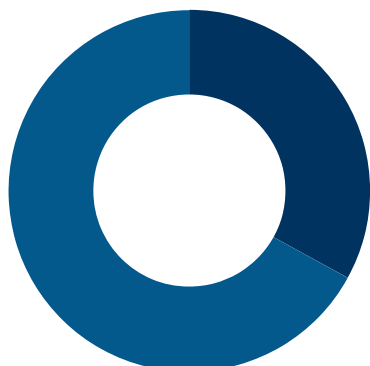
DZIEWCZYNKI
61% tak
39% nie

Pytanie 9.

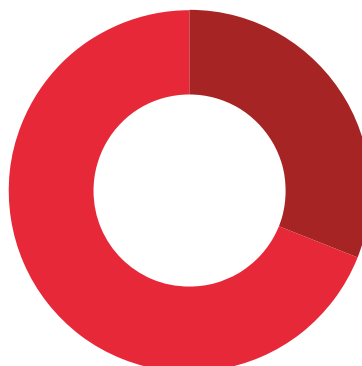
Czy pijeś/pitasz alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY
33% tak
67% nie

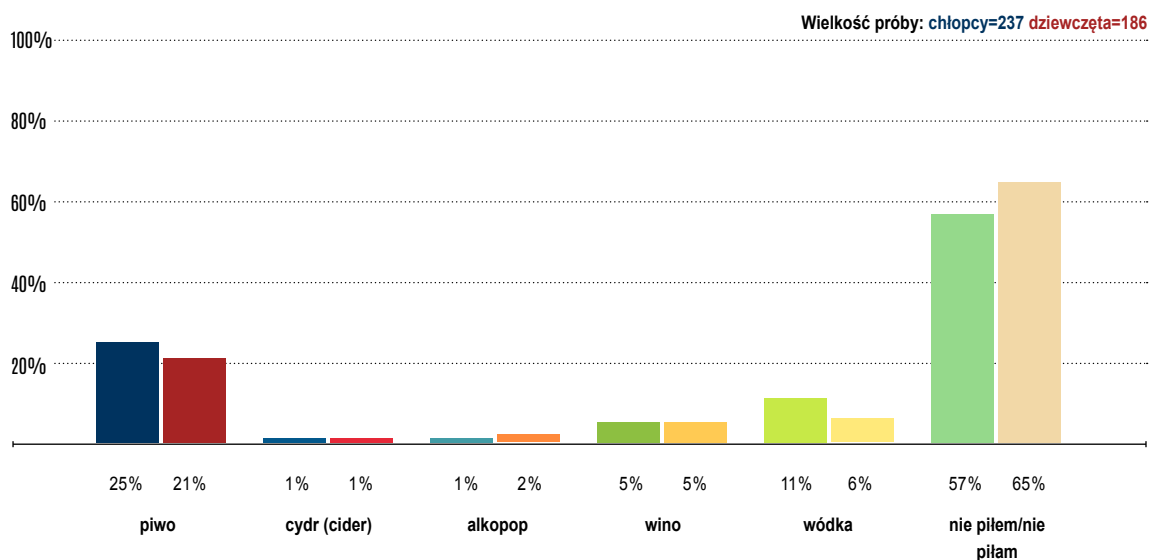
DZIEWCZYNKI
31% tak
69% nie

W kwestionariuszu ankiety skierowanej do gimnazjalistów postawiono respondentom pytanie: *Czy pijeś alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy?* W skali ogólnopolskiej badani w zdecydowanej większości wyrazili stanowisko, że w ciągu ostatniego roku nie zdarzyło im się wypić alkoholu (chłopcy – **59%**, dziewczęta – **57%**). Do częstego spożywania przyznaje się co czwarty gimnazjalista (chłopcy – **25%**, dziewczęta – **24%**). W skali Państwa gminy/miasta odsetek sporadycznie spożywających alkohol chłopców wynosi **57%** natomiast dziewcząt **61%**. Z kolei **33%** chłopców i **31%** dziewcząt piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni.

Pytanie 10.

Jaki alkohol piłeś/pitaś najczęściej w ciągu ostatnich 30 dni?

- a) piwo,
- b) cydr (cider),
- c) alkopop (gotowy drink w butelce lub puszcze),
- d) wino,
- e) wódka,
- f) nie piłem/pitałem alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni.

Badani uczniowie gimnazjum, którzy przyznali się do spożycia alkoholu, w ciągu 30 dni przed badaniem, najczęściej pili piwo (chłopcy – **20%**, dziewczęta – **19%**) oraz wódkę (chłopcy – **7%**, dziewczęta – **6%**), nieco rzadziej wino (chłopcy – **4%**, dziewczęta – **4%**), jak również w znikomym stopniu alkopop (chłopcy – **2%**, dziewczęta – **1%**) i cydr (chłopcy i dziewczęta po **1%**). Z kolei **25%** badanych uczniów i **21%** uczennic gimnazjum z terenu Państwa gminy/miasta piło piwo, **5%** chłopców i **5%** dziewcząt wino, **11%** chłopców i **6%** dziewcząt wódkę, **1%** chłopców i **2%** dziewcząt alkopop, **1%** chłopców i **1%** dziewcząt cydr. Spośród badanych **57%** chłopców i **65%** dziewcząt nie piło żadnego alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni.

Rozbieżność pomiędzy odpowiedziami „nie piłem/pitałem alkoholu” w pytaniu 9 oraz 10 może wynikać z nieprecyzyjnej wiedzy młodych ludzi na temat zawartości alkoholu w niektórych trunkach, np. cydr lub alkopop mogą być postrzegane jako napoje bezalkoholowe.

Pytanie 11.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie piwa lub cydru, gdybyś tego chciał/chciała?

- a) niemożliwe,
- b) bardzo trudne,
- c) łatwe,
- d) bardzo łatwe.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

16% niemożliwe
15% bardzo trudne
43% łatwe
26% bardzo łatwe

DZIEWCZYNKI

13% niemożliwe
16% bardzo trudne
52% łatwe
19% bardzo łatwe

Pytanie 12.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie wina, gdybyś tego chciał/chciała?

- a) niemożliwe,
- b) bardzo trudne,
- c) łatwe,
- d) bardzo łatwe.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

16% niemożliwe
18% bardzo trudne
42% łatwe
24% bardzo łatwe

DZIEWCZYNKI

12% niemożliwe
20% bardzo trudne
51% łatwe
17% bardzo łatwe

Pytanie 13.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie wódki, gdybyś tego chciał/chciała?

- a) niemożliwe,
- b) bardzo trudne,
- c) łatwe,
- d) bardzo łatwe.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

20% niemożliwe
21% bardzo trudne
35% łatwe
24% bardzo łatwe

DZIEWCZYNKI

17% niemożliwe
25% bardzo trudne
43% łatwe
15% bardzo łatwe

Gimnazjalistom postawiono trzy pytania, w którym mieli przedstawić opinię na temat trudności w zakupie piwa lub cydru, wina i wódki. Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi bez względu na stopień ich szczegółowości, to można powiedzieć, że ponad połowa badanych nie miałaby trudności z zakupem piwa lub cydru oraz wina (chłopcy odpowiednio – **58%**, **54%**; dziewczęta odpowiednio – **57%**, **54%**). Problem pojawiłby się dopiero przy zakupie wódki, której zakup niemożliwy byłby dla **30%** chłopców i **31%** dziewcząt i bardzo trudny dla **23%** chłopców i **24%** dziewcząt. Można stwierdzić, że badani gimnazjaliści częściej są przekonani, że nie kupią wódki, niż pozostałych trunków. Nie bez znaczenia pozostaje jednak fakt dosyć wysokiego odsetka przekonanych o udanej próbie zakupu jakiegokolwiek alkoholu.

W odniesieniu do uczniów gimnazjum z terenu Państwa gminy/miasta należy stwierdzić, że dla **16%** chłopców i **13%** dziewcząt zakupienie piwa byłoby niemożliwe, dla **15%** chłopców i **16%** dziewcząt zakupienie piwa byłoby bardzo trudne, dla **43%** chłopców i **52%** dziewcząt łatwe, a **26%** chłopców i **19%** dziewcząt z zakupieniem piwa nie miałyby żadnych problemów. W opinii badanych **16%** chłopców i **12%** dziewcząt napotkałoby niemożliwe do przeskokowania problemy z zakupem wina, **18%** chłopców i **20%** dziewcząt napotkałoby bardzo duże problemy z zakupem wina, jednak dla **42%** chłopców i **51%** dziewcząt zakup wina byłby łatwy, a dla **24%** chłopców i **17%** dziewcząt bardzo łatwy. Zakup wódki wydaje się być niemożliwy dla **20%** chłopców i **17%** dziewcząt, bardzo trudny dla **21%** chłopców i **25%** dziewcząt, łatwy dla **35%** chłopców i **43%** dziewcząt oraz bardzo łatwy dla **24%** chłopców i **15%** dziewcząt.

Pytanie 14.

Ilu, wg Twojej oceny, Twoich rówieśników pije alkohol przynajmniej raz w miesiącu?

- a) mniej niż 10%,
- b) pomiędzy 10% a 25%,
- c) około połowa,
- d) większość,
- e) nie wiem.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

11% mniej niż 10%
22% pomiędzy 10% a 25%
25% około połowa
23% większość
19% nie wiem

DZIEWCZYNKI

9% mniej niż 10%
26% pomiędzy 10% a 25%
27% około połowa
28% większość
10% nie wiem

Kwestionariusz ankiety dotyczył także opinii badanych uczniów wobec zjawiska spożywania alkoholu przez ich rówieśników. Odnosząc się do uczniów szkół gimnazjalnych należy stwierdzić, że prawie co czwarty uczeń (chłopcy – **23%**, dziewczęta – **24%**) twierdzi, że wśród jego rówieśników znajduje się co najmniej **25%** tych, którzy spożyli alkohol przynajmniej raz w życiu. W tej kwestii widać wyraźną różnicę, bowiem **44%** dziewcząt twierdzi, że ponad połowa ich rówieśników piła ostatnio alkohol (w ciągu 30 dni przed badaniem), wśród chłopców wskaźnik ten wynosi **34%**. Poza tym chłopcy (**16%**) częściej niż dziewczęta (**11%**) są przekonani, że wśród swoich znajomych znajduje się mniej niż 10% pijących alkohol.

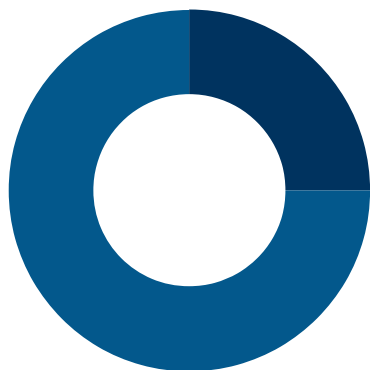
Spośród uczniów gimnazjum **11%** badanych chłopców i **9%** dziewcząt uważa, że spośród ich znajomych mniej niż 10% piło kiedykolwiek alkohol, a **22%** chłopców i **26%** dziewcząt uważa, że pijących jest od **10%** do **25%**. Spośród badanych **25%** chłopców i **27%** dziewcząt jest zdania, że wśród ich znajomych jest około połowa takich, którzy kiedykolwiek spożyli jakikolwiek alkohol, a **23%** chłopców i **28%** dziewcząt, że jest ich większość. Spośród badanych **19%** chłopców i **10%** dziewcząt zaznaczyło odpowiedź nie wiem.

Pytanie 15.

Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się upić (zataczać się, mówić niewyraźnie, nie pamiętać niektórych wydarzeń)?

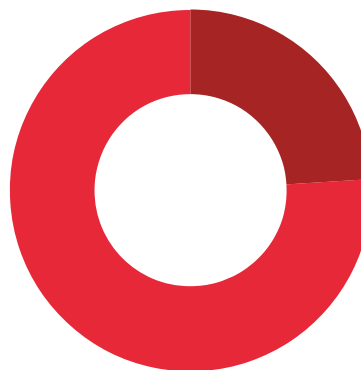
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

25% tak
75% nie

DZIEWCZYNKI

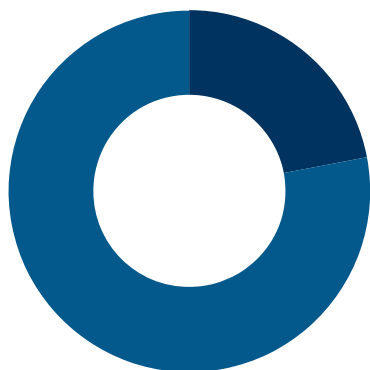
24% tak
76% nie

Pytanie 16.

Czy zdarzyło Ci się upić (zataczać się, mówić niewyraźnie, nie pamiętać niektórych wydarzeń) w ciągu ostatniego roku?

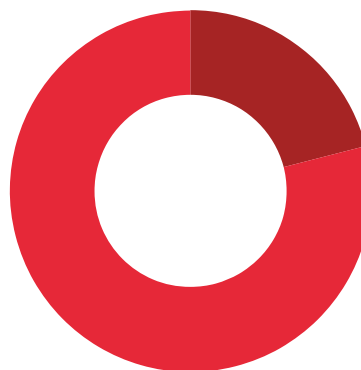
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

22% tak
78% nie

DZIEWCZYNKI

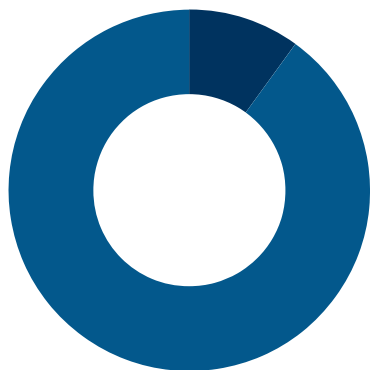
21% tak
79% nie

Pytanie 17.

Czy zdarzyło Ci się upić (zataczać się, mówić niewyraźnie, nie pamiętać niektórych wydarzeń) w ciągu ostatnich 30 dni?

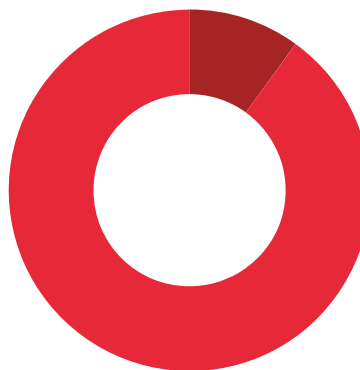
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

10% tak
90% nie

DZIEWCZYNKI

10% tak
90% nie

Biorąc pod uwagę fakt, że zjawisko spożywania alkoholu występuje częściej wśród uczniów szkół gimnazjalnych niż podstawowych – prawie trzech na siedmiu badanych piło alkohol w ciągu ostatniego roku i co czwarty pił alkohol w ciągu ostatniego miesiąca – kwestionariusz ankiety skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych rozbudowano o pytania uszczegóławiające skalę upijania się. Spośród zapytanych gimnazjalistów z terenu całej Polski **17%** chłopców i **15%** dziewcząt przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, a **14%** chłopców i **13%** dziewcząt przyznało, że zdarzyło im się upić w ciągu ostatniego roku. Z kolei **7%** chłopców i **6%** dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie lub nie pamiętać niektórych wydarzeń.

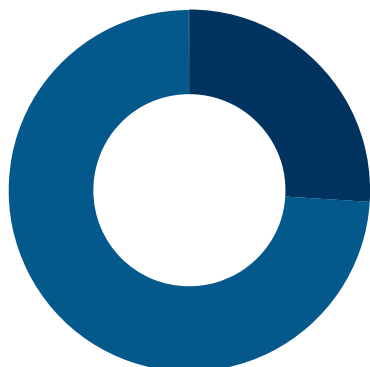
Z kolei spośród zapytanych gimnazjalistów z terenu Państwa gminy/miasta **25%** chłopców i **24%** dziewcząt przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, **22%** chłopców i **21%** dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie lub nie pamiętać niektórych wydarzeń, natomiast **10%** chłopców i **10%** dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się upić.

Pytanie 18.

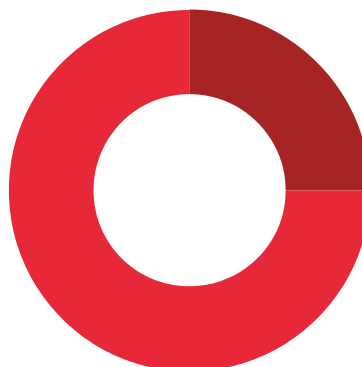
Czy w ciągu ostatniego roku zdarzyło Ci się kupić alkohol dla siebie?

- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY
26% tak
74% nie

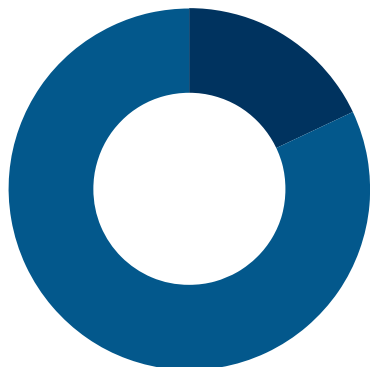
DZIEWCZYNKI
25% tak
75% nie

Pytanie 19.

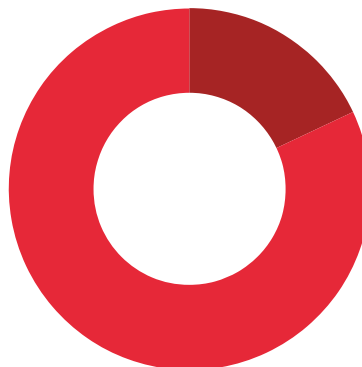
Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się kupić alkohol dla siebie?

- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY
18% tak
82% nie

DZIEWCZYNKI
18% tak
82% nie

Należy też zwrócić uwagę na dosyć wysoki odsetek badanych, którzy kupili alkohol dla siebie. Pośród badanych w Polsce niemalże co piąty (**19%**) chłopiec i co szósta dziewczynka (**15%**) kupiła dla siebie kiedykolwiek alkohol, a co ósmy chłopiec i co dziesiąta dziewczynka (**10%**) zrobiła to w ciągu ostatnich 30 dni.

Dla porównania **26%** gimnazjalistów i **25%** gimnazjalistek z terenu Państwa gminy/miasta w ciągu ostatniego roku kupiło dla siebie alkohol, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni kupiło dla siebie alkohol **18%** chłopców i **18%** dziewcząt. Wprawdzie nie można jeszcze mówić o występowaniu zjawiska spożywania alkoholu w wymiarze masowym, to niepokojący jest fakt tak częstego upijania się młodych ludzi zwłaszcza, że niemalże połowa badanych jest przekonana o łatwej dostępności jakiegokolwiek trunku.

5.4. Palenie marihuany i zażywanie dopalaczy przez gimnazjalistów

Kolejnym zagadnieniem podjętym w socjologicznym badaniu ankietowym pt. Młodzi i substancje psychoaktywne 2014 są doświadczenia związane z zażywaniem takich środków psychoaktywnych, jak: marihuana i dopalacze. O opinię odnoszącą się do tych środków psychoaktywnych byli proszeni tylko uczniowie szkół gimnazjalnych.

Pytanie 20.

Jak sądzisz, jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie marihuany, gdybyś tego chciał/chciała?

- a) niemożliwe,
- b) bardzo trudne,
- c) łatwe,
- d) bardzo łatwe.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

32% niemożliwe
25% bardzo trudne
30% łatwe
13% bardzo łatwe

DZIEWCZYNKI

33% niemożliwe
33% bardzo trudne
25% łatwe
9% bardzo łatwe

Pierwsze pytanie odnoszące się do tego zagadnienia dotyczyło opinii badanych wobec trudności zdobycia tych zakazanych substancji. W skali ogólnopolskiej **28%** chłopców i tyle samo dziewcząt przyznało się, że zdobycie marihuany byłoby dla nich łatwe lub bardzo łatwe. Zaledwie dla **45%** chłopców i **43%** dziewcząt zdobycie marihuany byłoby niemożliwe.

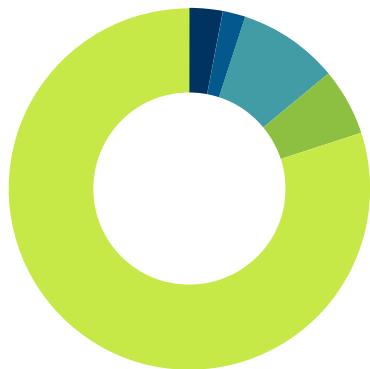
Analizując wyniki z terenu Państwa gminy/miasta należy podkreślić, że dla **30%** chłopców i dla **25%** dziewcząt zdobycie marihuany byłoby łatwe, a dla **13%** chłopców i **9%** dziewcząt bardzo łatwe. Spośród badanych **32%** chłopców i **33%** dziewcząt przyznało, że zdobycie marihuany byłoby niemożliwe, a **25%** chłopców i **33%** dziewcząt wskazało na trudności w zdobyciu marihuany. Jeżeli dostępność marihuany, substancji zakazanej w Polsce, jest wśród młodzieży z terenu Państwa gminy/miasta prawie taka sama jak dostępność papierosów, powszechnie dostępnych, a zakazanych tylko dla osób do 18 roku życia, to można mówić o kształtującym się problemie związanym z dostępnością tego narkotyku. Należy wówczas położyć większy nacisk na uświadomienie młodzieży negatywnych skutków związanych z paleniem marihuany.

Pytanie 21.

Ile miałeś/miałaś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu spróbować marihuany (THC)?

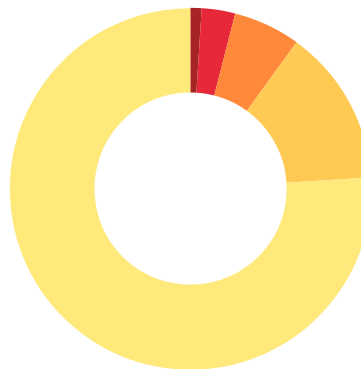
- a) 11 lub mniej,
- b) 12–13,
- c) 14,
- d) nie pamiętam,
- e) nigdy nie próbowałem/próbowałem.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

3%	11 lub mniej
2%	12–13
9%	14
6%	nie pamiętam
80%	nigdy nie próbowałem/próbowałem

DZIEWCZYNNKI

1%	11 lub mniej
3%	12–13
6%	14
14%	nie pamiętam
76%	nigdy nie próbowałem/próbowałem

Spośród ogółu badanych uczniów **85%** chłopców i **89%** dziewcząt deklaruje, że nigdy nie próbowało zażyć marihuany. Pozostali pierwszy kontakt z marihuaną mieli w wieku 14 lat (chłopcy i dziewczęta – **5%**), rzadziej w wieku 12-13 lat (chłopcy – **3%**, dziewczęta – **2%**) oraz w wieku 11 lub mniej lat (chłopcy – **2%**, dziewczęta – **1%**). Spośród tych uczniów, którzy kiedykolwiek spróbowali marihuany **33%** chłopców i **27%** dziewcząt nie pamięta kiedy to miało miejsce.

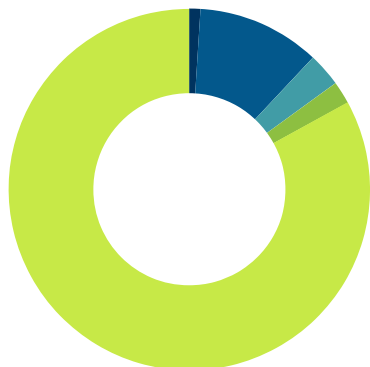
Odnosząc się jednak do odpowiedzi uczniów z terenu Państwa gminy/miasta należy stwierdzić, że w wieku 11 lat lub mniej pierwszy raz spróbowało marihuany **3%** chłopców i **1%** dziewcząt, w wieku 12-13 lat **2%** chłopców i **3%** dziewcząt, a **9%** chłopców i **6%** dziewcząt spróbowało marihuany w wieku 14 lat. Spośród badanych **6%** chłopców i **14%** dziewcząt nie pamięta ile miało lat, gdy po raz pierwszy spróbowało marihuany. Należy odnotować, że spośród gimnazjalistów z terenu Państwa gminy/miasta **80%** chłopców i **76%** dziewcząt jeszcze nigdy nie sięgnęło po ten narkotyk.

Pytanie 22.

Po raz pierwszy marihuany (THC) spróbowałeś/spróbowałaś:

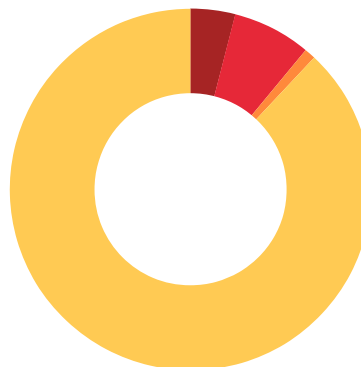
- sam/sama,
- poczęstowali mnie koledzy/koleżanki,
- poczęstowali mnie rodzice,
- poczęstowali mnie inni dorośli,
- podkradłem/podkradłam dorosłym,
- nigdy nie próbowałem/próbowałam marihuany (THC).

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

1%	sam/sama
11%	poczęstowali mnie koledzy/koleżanki
3%	poczęstowali mnie rodzice
2%	podkradłem/podkradłam dorosłym
83%	nigdy nie próbowałem/próbowałam marihuany (THC)

DZIEWCZYNKI

4%	sam/sama
7%	poczęstowali mnie koledzy/koleżanki
1%	poczęstowali mnie inni dorośli
88%	nigdy nie próbowałem/próbowałam marihuany (THC)

Pierwszy kontakt z marihuaną wśród gimnazjalistów odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem kolegów i koleżanek (chłopcy – **9%**, dziewczęta **8%**). Można powiedzieć, że w skali ogólnopolskiej **64%** chłopców i **89%** dziewczynek, spośród tych którzy przyznali się do spożycia marihuany, zostało poczęstowanych przez kolegów. Pozostali spróbowali sami (chłopcy – **2%**, dziewczęta **1%**). Reszta chłopców przyznaje, że marihuaną zostali poczęstowani przez rodziców lub innych dorosłych, jak również podkradli dorosłym (wszystkie trzy kategorie odpowiedzi po **1%**).

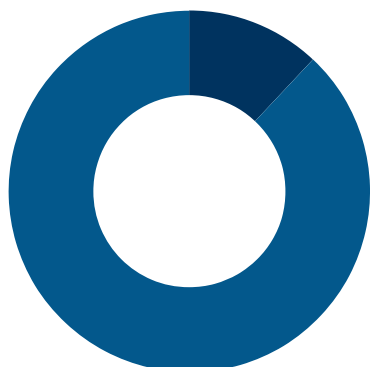
Spośród badanych uczniów z terenu Państwa gminy/miasta **1%** chłopców i **4%** dziewcząt samemu sięgnęło po marihuanę, **2%** chłopców i **0%** dziewcząt podkradło ją dorosłym. Z kolei **11%** chłopców i **7%** dziewcząt zostało nią poczęstowanych przez koleżanki lub kolegów, **3%** chłopców i **0%** dziewcząt zostało marihuaną poczęstowanych przez rodziców, **0%** chłopców i **1%** dziewcząt zostało nią poczęstowanych przez innych dorosłych.

Pytanie 23.

Czy paliteś/paliłaś marihuanę (THC) w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

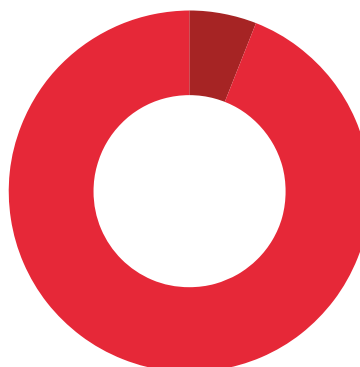
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

12% tak
88% nie

DZIEWCZYNKI

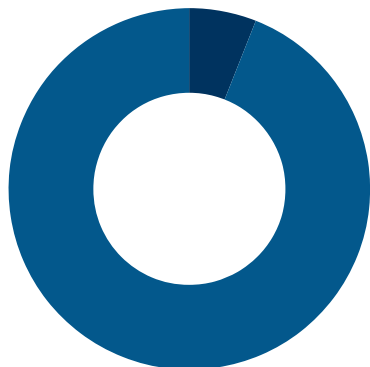
6% tak
94% nie

Pytanie 24.

Czy paliteś/paliłaś marihuanę (THC) w ciągu ostatnich 30 dni?

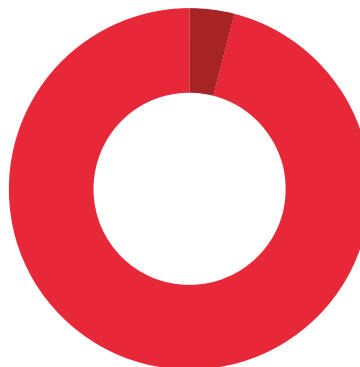
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

6% tak
94% nie

DZIEWCZYNKI

4% tak
96% nie

Odnosząc się do samego palenia marihuany można powiedzieć, że co jedenasty chłopiec (**9%**) i co czternasta dziewczynka (**7%**) przyznaje się do zapalenia marihuany w ciągu ostatniego roku przed badaniem. Z kolei wśród przyznających się do zapalenia marihuany w ciągu ostatnich 30 dni wskaźnik odpowiedzi twierdzących spadł do **6%** u chłopców i do **3%** u dziewcząt. W celu dokładnego zobrazowania skali zjawiska warto wspomnieć, że spośród badanych uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek zapalili marihuanę **40%** chłopców i **27%** dziewcząt zapaliło ją w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem ankietowym.

Odnosząc się do palenia marihuany przez uczniów z terenu Państwa gminy/miasta należy wspomnieć, że **12%** chłopców i **6%** dziewcząt paliło marihuanę w ciągu ostatniego roku, a **6%** chłopców i **4%** dziewcząt w ciągu ostatnich 30 dni.

Warto jednak podkreślić, że im wyniki w pytaniach nr 23 i 24 są bardziej zbliżone, tym bardziej prawdopodobne jest, że na terenie Państwa miasta/gminy mamy do czynienia ze zjawiskiem, w którym gimnazjaliści nie tylko próbują zapalić marihuanę, ale palą ją dosyć często, regularnie.

Pytanie 25.

Ilu, wg Twojej oceny, Twoich rówieśników paliło marihuanę przynajmniej raz w życiu?

- a) mniej niż 10%,
- b) pomiędzy 10% a 25%,
- c) około połowa,
- d) większość.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

29% mniej niż 10%
15% pomiędzy 10% a 25%
7% około połowa
10% większość
39% nie wiem

DZIEWCZYNKI

28% mniej niż 10%
30% pomiędzy 10% a 25%
9% około połowa
8% większość
25% nie wiem

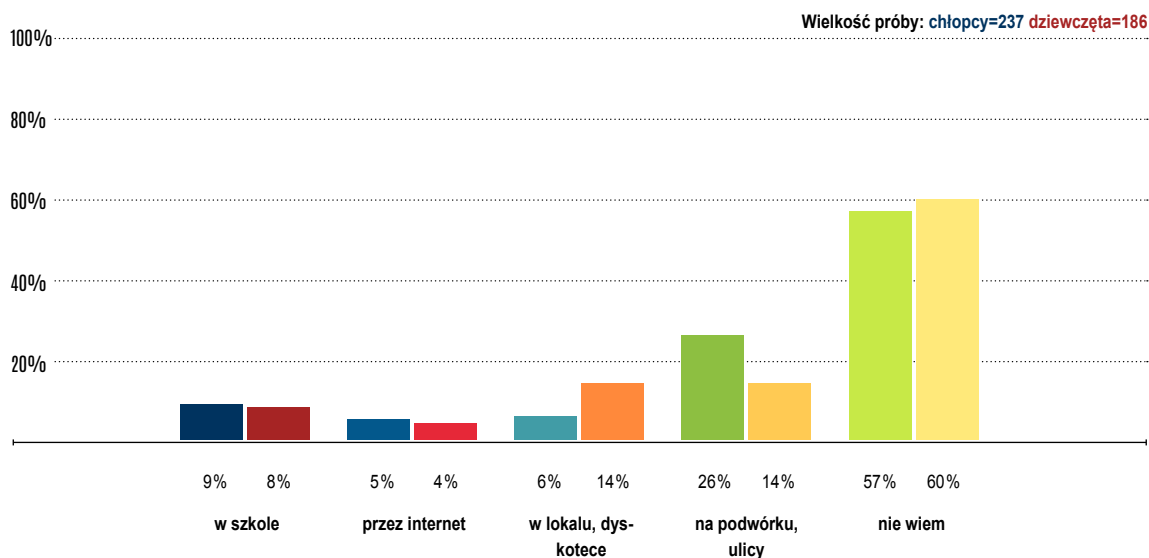
Można powiedzieć, że uczniowie gimnazjum z terenu całej Polski raczej nie przyznają się w swojej grupie rówieśniczej do palenia marihuany. Spośród badanych **40%** dziewcząt i **46%** chłopców nie potrafi wskazać ilu spośród ich znajomych paliło kiedykolwiek marihuanę. Nie więcej niż co czwarty badany stwierdził, że wśród jego znajomych jest około **10%** tych, którzy kiedykolwiek palili marihuanę. Mniej więcej **13%** chłopców i **19%** dziewcząt wskazało na **10%** do **25%** palących. Spośród badanych **12%** chłopców i **15%** dziewcząt jest zdania, że wśród ich rówieśników ponad połowa już miała kontakt z marihuaną.

Wskaźnik odpowiedzi dla grupy respondentów z terenu Państwa gminy/miasta przedstawia się dla chłopców i dziewcząt w sposób następujący: **29%** chłopców i **28%** dziewcząt uważa, że wśród ich rówieśników przynajmniej raz w życiu paliło marihuanę mniej niż 10%, **15%** chłopców i **30%** dziewcząt twierdzi, że jest ich pomiędzy 10% a 25%, a **7%** chłopców i **9%** dziewcząt jest zdania, że około połowa. Z kolei **10%** chłopców i **8%** dziewcząt wskazuje na większość. Ponadto wśród badanych **39%** chłopców i **25%** dziewcząt nie wie ilu spośród ich znajomych paliło marihuanę przynajmniej raz w życiu.

Pytanie 26.

Gdzie, Twoim zdaniem, najłatwiej kupić (zdobyć) marihuanę?

- a) w szkole,
- b) przez internet,
- c) w lokalu, dyskotecie,
- d) na podwórku, ulicy,
- e) nie wiem, nie próbowałem/próbowałam.

W skali ogólnopolskiej uczniowie w zdecydowanej większości nie wiedzą gdzie potencjalnie mogliby kupić marihuanę (chłopcy **68%**, dziewczęta – **70%**), jednak prawie co trzeci gimnazjalista jest w stanie wskazać miejsca dostępu do marihuany. W skali lokalnej **9%** chłopców i **8%** dziewcząt twierdzi, że marihuanę można kupić w szkole, **5%** chłopców i **4%** dziewcząt jest zdania, że przez internet, **6%** chłopców i **14%** dziewcząt wskazuje lokal, dyskotekę, a **26%** chłopców i **14%** dziewcząt podwórko, ulicę. Jeżeli w Państwa gminie wskaźnik odpowiedzi nie wiem jest niższy niż **68%** dla chłopców i **70%** dla dziewcząt można mówić, że lokalnie wiedza na temat źródeł dostępu do marihuany jest wyższa niż w skali ogólnopolskiej, co nie musi oznaczać wzrostu jej zażywania. Może natomiast sugerować jej większą dostępność.

W kwestionariuszu ankiety skierowanym do uczniów szkół gimnazjalnych postawiono kilka pytań dotyczących dopalaczy. Jest to nowe zjawisko związane bezpośrednio z zażywaniem środków odurzających przez młodzież. Sprzedaż dopalaczy na terenie Polski jest zabroniona. Zakaz sprzedaży dopalaczy na terenie Polski wprowadziła nowelizacja do ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (ustawa z 8 października 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1396). W tej nowelizacji wprowadzono zasadę, że tzw. dopalacze mieszczą się w definicji środka zastępczego (art. 4 pkt 27 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), a wprowadzanie do obrotu środków zastępczych jest zakazane na podstawie art. 44b ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Pytanie 27.

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie dopalaczy, gdybyś tego chciał/chciała?

- a) niemożliwe,
- b) bardzo trudne,
- c) łatwe,
- d) bardzo łatwe.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

26% niemożliwe
34% bardzo trudne
32% łatwe
8% bardzo łatwe

DZIEWCZYNKI

26% niemożliwe
35% bardzo trudne
28% łatwe
11% bardzo łatwe

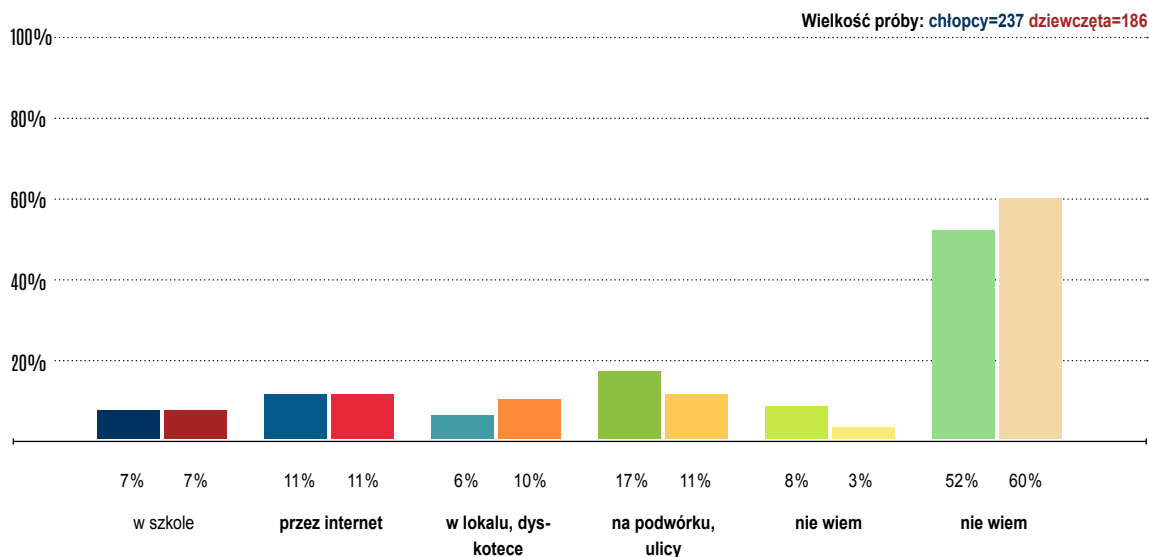
Respondentom postawiono pytanie: *jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie dopalaczy, gdybyś tego chciał/chciała?* Według wskazań ogólnopolskich zdobycie dopalaczy byłoby niemożliwe dla **44%** chłopców i **39%** dziewcząt. Dwóch na siedmiu badanych chłopców wyraziło opinię, że zdobycie dopalaczy byłoby dla nich bardzo trudne (**28%**), jednak tyle samo stwierdziło, że nie miałyby z tym żadnych problemów (łatwe – **19%**, bardzo łatwe – **9%**). Z kolei zdobycie dopalaczy byłoby utrudnione dla **31%** dziewczynek, a łatwe dla **24%**. Co szesnasta dziewczynka wyraziła przekonanie, że ze zdobyciem dopalaczy nie miałyby żadnych problemów (**6%**).

Odnosząc się jednak do wyników badań z terenu Państwa gminy/miasta można powiedzieć, że dla **26%** chłopców i **26%** dziewcząt zdobycie dopalaczy byłoby niemożliwe, dla **34%** chłopców i **35%** dziewcząt byłoby bardzo trudne. Z kolei **32%** chłopców i **28%** dziewcząt deklaruje łatwy dostęp i **8%** chłopców oraz **11%** dziewcząt bardzo łatwy dostęp do dopalaczy

Pytanie 28.

Gdzie, Twoim zdaniem, najłatwiej kupić (zdobyć) dopalacze?

- a) w szkole,
- b) przez internet,
- c) w lokalu, dyskotecie,
- d) na podwórku, ulicy,
- e) w sklepie kolekcjonerskim,
- f) nie wiem, nie próbowałem/próbowałam.

W skali badań ogólnopolskich mniej więcej trzy czwarte badanych (chłopcy – **74%**, dziewczęta – **76%**) wyraziło opinię, że nie wie gdzie mogłoby kupić dopalacze. Pozostali badani wskazali takie miejsca, jak: lokal, dyskoteka (chłopcy – **8%**, dziewczęta **9%**), tak samo jak podwórko, ulica oraz internet (chłopcy – **9%**, dziewczęta – **8%**). Co dwudziesty badany (chłopcy i dziewczęta po **5%**) jako miejsce, w którym najłatwiej jest kupić dopalacze wskazał szkołę.

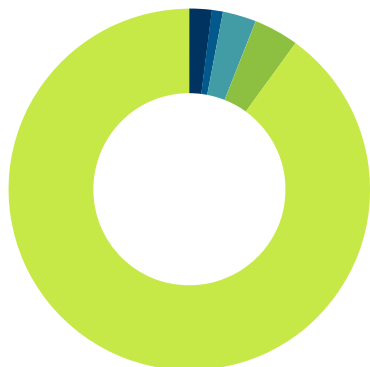
Odnosząc się do wyników badań socjologicznych z terenu Państwa gminy/miasta należy stwierdzić, że **7%** chłopców i **7%** dziewcząt twierdzi, że dopalacze można kupić w szkole, **11%** chłopców i **11%** dziewcząt jest zdania, że przez internet, **6%** chłopców i **10%** dziewcząt wskazuje lokal, dyskotekę, a **17%** chłopców i **11%** dziewcząt podwórko, ulicę. Jeżeli w Państwa gminie wskaźnik odpowiedzi nie wiem jest niższy niż **68%** dla chłopców i **72%** dla dziewcząt można mówić, że w Państwa gminie wiedza na temat źródeł dostępu do dopalaczy jest wyższa niż w skali ogólnopolskiej, co nie musi oznaczać wzrostu zażywania dopalaczy przez młodzież. Może natomiast sugerować, że środki te są lokalnie relatywnie łatwo dostępne.

Pytanie 29.

Ile miałeś/miałaś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu spróbować dopalaczy?

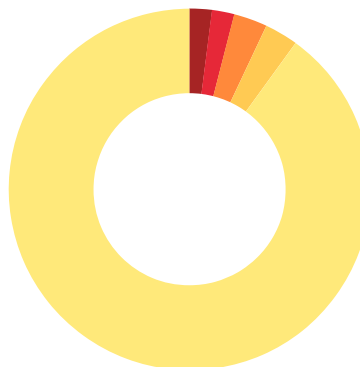
- a) 11 lub mniej,
- b) 12–13,
- c) 14,
- d) nie pamiętam,
- e) nigdy nie próbowałem/próbowałam.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

2%	11 lub mniej
1%	12–13
3%	14
4%	nie pamiętam
90%	nigdy nie zapaliłem/zapaliłam

DZIEWCZYNKI

2%	11 lub mniej
2%	12–13
3%	14
3%	nie pamiętam
90%	nigdy nie zapaliłem/zapaliłam

Kwestionariusz ankiety zawierał także pytania dotyczące bezpośrednich doświadczeń z dopalaczami. Badanych zapytano ile mieli lat, gdy zdarzyło im się po raz pierwszy w życiu spróbować dopalaczy. Zgodnie z deklaracjami zaledwie **9%** chłopców i **6%** dziewcząt przyznało się do zażycia dopalaczy, spośród których **22%** chłopców i **17%** dziewcząt zażyło dopalacze jeszcze przed ukończeniem 11 roku życia i tyle samo w wieku 11 – 13 lat. Nieco więcej niż co piąty chłopiec (**22%**) i co trzecia dziewczynka (**33%**), którzy przyznali się do zażywania dopalaczy swój pierwszy kontakt z dopalaczami mieli jeszcze w wieku 14 lat. Co trzeci chłopiec i tyle samo dziewcząt nie pamięta, kiedy nastąpił ich pierwszy kontakt z dopalaczami (chłopcy i dziewczęta po **33%** spośród ogółu próbujących dopalaczy).

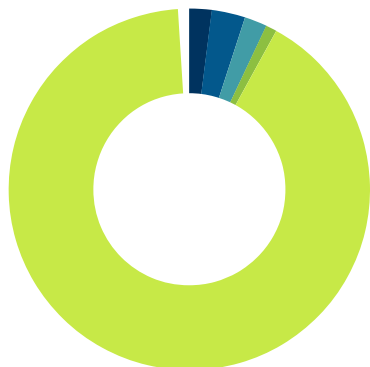
Spośród badanych lokalnie **2%** chłopców i **2%** dziewcząt po raz pierwszy dopalaczy spróbowało w wieku 11 lat lub mniej, **1%** chłopców i **2%** dziewcząt w wieku 12-13 lat, a **3%** chłopców i **3%** dziewcząt w wieku 14 lat. Spośród badanych **4%** chłopców i **3%** dziewcząt nie pamięta ile miało wtedy lat. Ponadto **90%** chłopców i **90%** dziewcząt deklaruje, że nigdy nie próbowało dopalaczy.

Pytanie 30.

Po raz pierwszy dopalaczy spróbowałeś/spróbowałaś:

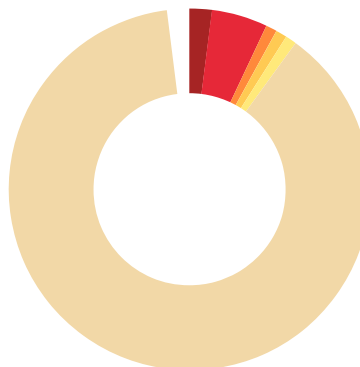
- a) sam/sama,
- b) poczęstowali mnie koledzy/koleżanki,
- c) poczęstowali mnie rodzice,
- d) poczęstowali mnie inni dorośli,
- e) podkradłem/podkradłam dorosłym,
- f) nigdy nie próbowałem/próbowałam dopalaczy.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

2%	sam/sama
3%	poczęstowali mnie koledzy/koleżanki
2%	poczęstowali mnie rodzice
1%	podkradłem/podkradłam dorosłym
91%	nigdy nie próbowałem/próbowałam dopalaczy

DZIEWCZYNKI

2%	sam/sama
5%	poczęstowali mnie koledzy/koleżanki
1%	poczęstowali mnie rodzice
1%	poczęstowali mnie inni dorośli
1%	podkradłem/podkradłam dorosłym
88%	nigdy nie próbowałem/próbowałam dopalaczy

Dopalaczami, podobnie jak marihuaną, badani są zazwyczaj częstowani przez kolegów lub koleżanki. Spośród ogółu badanych **3%** chłopców i dziewcząt zaznaczyło tę odpowiedź, co daje mniej więcej **33%** odsetek spośród osób, które kiedykolwiek spróbowały dopalaczy. Pozostałe wskazania dotyczą samodzielnego spróbowania dopalaczy (chłopcy – **2%**, dziewczęta – **1%**). Mniej więcej 140 chłopców spośród 6 929 wyznało, że pierwszy raz dopalaczami poczęstowali ich inni dorośli lub rodzice (inni dorośli – **1%**, rodzice – **1%**).

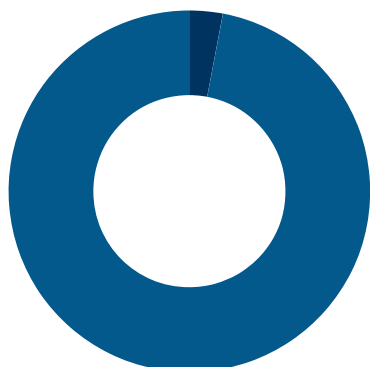
Spośród badanych uczniów z terenu Państwa gminy/miasta **2%** chłopców i **2%** dziewcząt samemu sięgnęło po dopalacze, **1%** chłopców i **1%** dziewcząt podkradło je dorosłym. Z kolei **3%** chłopców i **5%** dziewcząt zostało nimi poczęstowanych przez koleżanki lub kolegów, **2%** chłopców i **1%** dziewcząt zostało dopalaczami poczęstowanych przez rodziców, a **0%** chłopców i **1%** dziewcząt zostało nimi poczęstowanych przez innych dorosłych.

Pytanie 31.

Czy zażywałeś/zażywałaś dopalacze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

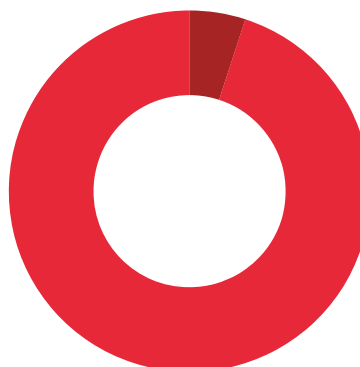
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

3% tak
97% nie

DZIEWCZYNKI

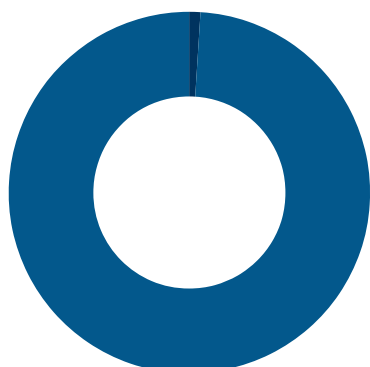
5% tak
95% nie

Pytanie 32.

Czy zażywałeś/zażywałaś dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?

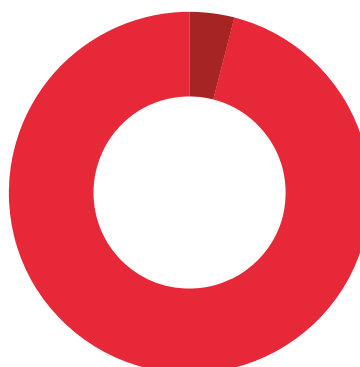
- a) tak,
- b) nie.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

1% tak
99% nie

DZIEWCZYNKI

4% tak
96% nie

Zagadnieniem któremu warto się przyjrzeć dokładniej jest częstotliwość zażywania dopalaczy. Okazuje się, że spośród gimnazjalistów, którzy w ogóle zażywają dopalaczy duża część z nich zażywa je co najmniej od roku i można tutaj mówić o regularności. Na postawione pytanie: *Czy zażywałeś/zażywałaś dopalacze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?* **4%** chłopców i **3%** dziewcząt zaznaczyło odpowiedź tak, podczas gdy niewiele mniej badanych zażywało dopalaczy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem (chłopcy – **3%**, dziewczęta – **2%**).

Odnośząc się do zażywania dopalaczy przez uczniów z terenu Państwa gminy/ miasta należy wspomnieć, że w ciągu ostatniego roku **3%** chłopców i **5%** dziewcząt, a w ciągu ostatniego miesiąca **1%** chłopców i **4%** dziewcząt zażywało dopalaczy. Warto podkreślić, że im wyniki w pytaniu nr 31 i 32 są bardziej zbliżone,

to można przypuszczać, że na terenie gminy mamy do czynienia ze zjawiskiem, w którym gimnazjaliści nie tylko próbowali kiedyś zażyć dopalaczy, ale dosyć regularnie je zażywają.

Pytanie 33.

Ilu, wg Twojej oceny, Twoich rówieśników próbowało dopalaczy przynajmniej raz w życiu?

- a) mniej niż 10%,
- b) pomiędzy 10% a 25%,
- c) około połowa,
- d) większość.

Wielkość próby: chłopcy=237 dziewczęta=186

CHŁOPCY

21% mniej niż 10%
19% pomiędzy 10% a 25%
4% około połowa
6% większość
50% nie wiem

DZIEWCZYNKI

28% mniej niż 10%
20% pomiędzy 10% a 25%
9% około połowa
9% większość
34% nie wiem

W kwestionariuszu ankiety zapytano badanych o podanie ilu spośród ich rówieśników próbowało dopalaczy przynajmniej raz w życiu. W skali ogólnopolskiej o swoich rówieśnikach częściej wypowiadają się dziewczęta (**53%**) niż chłopcy (**40%**). Nieco więcej niż co piąty badany zgodnie stwierdził, że wśród jego znajomych jest około **10%** tych, którzy kiedykolwiek zażywali dopalaczy (chłopcy – **22%**, dziewczęta – **23%**). Mniej więcej **9%** chłopców i **16%** dziewcząt wskazało na **10%** do **25%** próbujących dopalaczy. Spośród badanych **9%** chłopców i **14%** dziewcząt twierdzi, że wśród ich rówieśników ponad połowa już brała dopalacze. Można tutaj mówić o pewnej prawidłowości. Mianowicie, dziewczęta częściej są przekonane, że wśród ich znajomych więcej jest osób, które kiedykolwiek zażywały dopalaczy.

Wskaźnik odpowiedzi dla grupy respondentów z terenu Państwa gminy/miasta przedstawia się dla chłopców i dziewcząt w sposób następujący: **21%** chłopców i **28%** dziewcząt uważa, że wśród ich rówieśników przynajmniej raz w życiu zażyło dopalaczy mniej niż 10%, **19%** chłopców i **20%** dziewcząt twierdzi, że jest ich pomiędzy 10% a 25%, a **4%** chłopców i **9%** dziewcząt jest zdania, że około połowa. Z kolei **6%** chłopców i **9%** dziewcząt wskazuje na większość. Ponadto wśród badanych **50%** chłopców i **34%** dziewcząt nie wie ilu spośród ich znajomych zażyło dopalaczy przynajmniej raz w życiu.

6. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Podsumowując rozważania na temat związane z paleniem przez młodzież papierosów, piciem alkoholu oraz paleniem marihuany i zażywaniem dopalaczy należy stwierdzić, że papierosy nadal stanowią problem, który jest kumulowany przez alkohol i narkotyki. Badani uczniowie najczęściej sięgają po papierosa w okresie przejściowym ze szkoły podstawowej do gimnazjum. Podobnie jest z sięganiem po alkohol i narkotyki i dopalacze.

Warto podkreślić, że badani uczniowie zazwyczaj są motywowani przez swoich kolegów lub koleżanki. Dotyczy to wszystkich sfer, zarówno palenia papierosów, picia alkoholu, jak również palenia marihuany i zażywania dopalaczy, chociaż uczniowie, głównie szkoły podstawowej, podkreślają, że pierwszym alkoholem poczęstowali ich rodzice. Nie bez znaczenia pozostaje fakt przystawionej lampki szampana w noc sylwestrową. Być może staje się to przyzwoleniem dla młodych, wchodzących w życie ludzi.

Podjęciem kolejnych badań nad młodzieżą w kontekście zażywania substancji psychoaktywnych należy zastanowić się nad problemem grupy odniesienia i wpływu, jaki wywiera na podejmowane w niniejszym raporcie problemy społeczne. Stawiając w korespondencji zagadnienie zażywania środków psychoaktywnych z opinią o zażywaniu środków przez młodzież należy stwierdzić, że dużą rolę może odgrywać grupa odniesienia. Młodzi ludzie częściej wskazują, że „ktoś coś robi” niż sami się przyznają do tego, że np. palą papierosy, piją alkohol.

Poza tym warto zastanowić się nad problemem dostępności papierosów i alkoholu przez młodzież. Zgodnie z deklaracjami badani nie mają dużych problemów z zakupem papierosów oraz alkoholu mimo tego, że sprzedaż zarówno papierosów jak i alkoholu osobom do 18 roku życia jest w Polsce zabroniona. Odnosząc się do zagadnienia skutków jakie może wywołać nadmierne spożycie alkoholu należy jednocześnie dotożyć wszelkich starań w celu edukacji młodzieży o negatywnych skutkach palenia papierosów i picia alkoholu z jednoczesnym edukowaniem osób dorosłych, które mogą być gwarantem przestrzegania prawa.

Podobne rozwiązania mogą być zastosowane w doniesieniu do marihuany i dopalaczy. Z jednej strony należy dotożyć wszelkich starań do prawnego zagwarantowania zakazu sprzedaży tych substancji połączonego z egzekwowaniem prawa. Niezwykle ważne jest edukowanie młodzieży i dorosłych o negatywnych skutkach zażywania tych uzależniających szkodliwych substancji. Edukowanie to mogłoby się odbywać zarówno w postaci otwartych wykładów, spotkań z młodzieżą, ale też poprzez opracowanie kampanii społecznych mających na celu, nie tyle edukację w zakresie profilaktyki ale, co wydaje się być ważniejsze, uwrażliwienie opinii publicznej na fakt, że problemy związane z paleniem papierosów, piciem alkoholu, czy też paleniem marihuany i zażywaniem dopalaczy nie zniknęły z życia młodego człowieka, a są nieodłącznym elementem procesu dorastania przynajmniej dla części z nich.

Autorem opracowania wyników badania jest dr Błażej Dyczewski. Doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii, badacz społeczny i marketingowy. Zajmuje się świadomością ekologiczną i kampaniami społecznymi. Specjalista w zakresie analizy danych statystycznych za pomocą IBM SPSS Statistics. Trener technik sprzedaży i komunikacji społecznej, wykładowca akademicki, szkoleniowiec. Autor publikacji naukowych, m.in. *Kampanie społeczne w odbiorze współczesnej młodzieży* oraz *Kampanie społeczne, jako szansa w przewyciężaniu społecznej defaworyzacji*.